

Tutu ñaovi ña nītaa taPablo ña ti'ví ra kua'an nda'a nivi na táku ñoo Corinto

*TaPablo tí'ví ra to'on ña chindeé ra
nivi na kándixa Jesucristo na táku ñoo Corinto*

¹ Yi'i, taPablo, kúu i ñii taapóstol ta kisa chiño noo Jesucristo, chi saá kóni Ndios, ta sakuiso chiño ra yi'i. Ta táa i tutu yó'o xí'in ñani yó taTimoteo, ta tí'ví ndi ña xaá ña noo ndó'ó, nivi na kúu nave'e Ndios xa'a ña kándixa ndó Jesucristo, ta kúu ndó nivi na táku ñoo Corinto, án kúu ndó nivi na táku kua'a ka ñoo ña ñó'o estado Acaya.

² Ta Ndios Yivá yó xí'in Jesucristo Taa taKá'no noo yó, jná taxi ra ña koo ñava'a ini ndó! Ta, jná ke'é ra ñava'a xí'in ndó!

*Xí'in to'on yó'o taPablo ndát'o'on ra
ndí yóo kua'a ní ñayo'vi xa xó'vi ra*

³ jNa kasa ká'no yó Ndios, taa ta kúu Yivá Jesucristo, Taa taKá'no noo yó! Ta Yivá yó Ndios ndeé ní kúnda'ví ini ra xíni ra mji yó, ta ndi'i saá kivi chíkaa ra ndee ini yó.

⁴ Ta saá, tá yóo tondíni, án tá yóo ñayo'vi xó'vi yó, ta Ndios chíkaa ra ndee ini mji yó. Ta Ndios ké'é ra saá xí'in yó xa'a ña kuchiño yó chíkaa yó ndee ini nivi tá kómí na tondíni, án tá yóo inka ña xó'vi na. Saá chi mji ndee ña chíkaa Ndios

ini yó, kúu ña kúchiño yó chikaꝯ yó ini ñivi na xó'vi.

⁵ Vará ndeé ní xó'vi yó xa'a ña ñii yóo yó xí'in Jesucristo, ta saá tuku náki'in yó kua'a ní ndeé va'a ini yó xa'a ña ñii yóo yó xí'in ra.

⁶ Ta saá mji ndi, tá xó'vi ndi, ta xa'a ñava'a mji ndó kúu ña. Saá chi ña yo'vi xó'vi ndi kúu xa'a ña Ndios chikaꝯ ra ndeé ini ndó ta chindeé ra ndó'ó kaku ndó noo ña yo'vi xó'vi ndó. Ta tá Ndios chíkaꝯ ra ndeé ini ndi, ta xa'a ñava'a mji ndó kúu ña, chi Ndios ké'é ra saá xí'in mji ndi xa'a ña ñii kiva saá chikaꝯ ndi ndeé ini ndó'ó. Ta saá tá xó'vi ndó ñii kiva ndatán xó'vi mji ndi, ta kúchiño ndó va'a vivii kundeé ini ndó xí'in ñayó'o.

⁷ Ndixa ndáa ini ndi ndó'ó ña kútu ndíkɔn ndó yichi Jesucristo ta on sandakoo ndó yichi ra. Saá chi kúndaꝯ ini ndi ñayó'o: tá yo'vi xó'vi ndó ndatán yo'vi xó'vi ndi, ta saá Ndios chikaꝯ ra ndeé ini ndó ndatán chíkaꝯ ra ndeé ini ndi.

⁸ Nañani yó xí'in náki'va yó, kóni ndi ña kúndaꝯ ini ndó xa'a ña ndeé ní ñixo'vi ndi kivi ñixiyo ndi ñoo estado Asia. Yo'vi ní ñixiyo ña ñixo'vi ndi, tãda ñitondaꝯ ndi ña on kundeé ka ndi, níkúu, saá ví ñixo'vi ndi. Ta on vása ní-xani ka siji ndi ña kutaku ndi noo ña ñixo'vi ndi.

⁹ Xa nda kúndaꝯ ini ndi ña ndixa kivi ndi, níkúu. Saá ñixo'vi ndi xa'a ña sakuá'á ndi ña nda lo'o on kúndaꝯ ini ndi ndí xí'in ndeé mji ndi kúchiño sakaku xí'in mji ndi, ta nda víka, sakuá'á ndi ña va'a ndáa ini ndi Ndios, ta ta sánataku ñivi na ñixi'i.

¹⁰ Ndixa Ndios xa sakaku ra mji ndi noo ña yiyo ñixiyo kivi ndi, níkúu, ta vitin ndíkɔn ra sákaku

tuku ra ndi'i. Ta ndáa ini ndi ña sakaku ra ndi'i ñii ñii kivi ña vaxi.

¹¹ Ta ndó'ó, tá ndíkõn ka ndó ndúkú ndó nõ Ndios ña chindeé ra ndi'i, ta saá ñii ñii kivi ña vaxi Ndios sakaku ra ndi'i nõ ña yiyo kivi ndi. Tá kuá'a ní ndó'ó ná koo ndó ndúkú ndó nõ Ndios xa'a ndi'i, ta saá koo kuá'a ní ñivi taxi na ña táxa'vi ña'a nda'a Ndios xa'a ñava'a ke'é ra xí'in ndi.

TaPablo ndátõ'on ra ndachun õn vása ní-xa'an ra kivi kachí ra kõ'õn ra koto ra ñivi na kándixa Jesucristo na táku ñoo Corinto

¹² Ta ña sákutú ini ndi xí'in ñasii kúu ña xini ndi ndi vivii xitaku ndi xí'in ñivi na ndíkõn yichí ñoyívi, ta ndixa vivii ka xitaku ndi xí'in ndó'ó, ñivi na ndíkõn yichí Jesucristo. Ta õn sivi ñandichí sijní ñivi kúu ña taxi xitaku ndi saá, ta ñava'a ña saní'i Ndios nda'a ndi kúu ña taxi vivii xitaku ndi nõ ndó'ó ta nõ ndi'i ñivi.

¹³ Ta xa'a ñayó'o, nõ ndi'i tutu ña táa ndi ta tí'vi ndi xaá ña nda'a ndó, ta õn vása táa ndi to'on ña õn kúchiño ndó ka'vi ndó, ni õn kúchiño ndó kundaa ini ndó. Ta vará, vitin kumanj lo'o ña kundaa ini ndó, ta ndati j ndi kivi ña vaxi tondaa ndó ña kundaa va'a ini ndó ndi ndixa kúu ndi ñivi na ndaa ta na ndino'o ini.

¹⁴ Ta saá kivi ndikó Jesucristo ñoyívi yó'o, ta ndó'ó xa tondaa ndó ña ndixa kundaa va'a ini ndó ndi yóo xa'a ña kanóo síkón ñato'ó ndó nõ ndi'i, ta ñii kiva saá yóo xa'a ña kanóo síkón ñato'ó ndi nõ ndó'ó.

¹⁵ Ta yi'i, xa'a ña ndáa ini j ndi ndixa saá ná kundivi ndi'i ñayó'o, ña ndixa xani sijní j kúu ña

kō'on̄ i kotō i ndó'ó ov̄i yich̄i, níkúu. Ta saá nda ov̄i yich̄i naki'in ndó ñava'a nda'a Ndios xa'a ña ndato'on̄ i to'on̄ ra xí'in ndó, níkúu.

¹⁶ Saá chi ñanoó xanī s̄inj̄i ndí k̄iv̄i keē i kō'on̄ i nda ñoo estado Macedonia, ta kō'on̄ i chí yich̄i ña yá'a ñoo Corinto xa'a ña xāi kotō i ndó'ó ta kindoō i lo'o k̄iv̄i xí'in ndó. Ta saá k̄iv̄i keē i ñoo Macedonia ta ndikó̄ i, ta saá ya'a tukū i chí ñoo Corinto xa'a ña koto tukū i ndó'ó, níkúu. Chi xanī s̄inj̄i ndí ndó'ó kuchiño ndó chindeé ndó yí'i xa'a ña ndikó̄ i no'oi estado Judea, níkúu. Saá xanī s̄inj̄i ke'é̄ i, ta on̄ vása ní-kuchiño kasa ndivī i ña.

¹⁷ Ta saá ni, ¿án xanī s̄inj̄i ndó ndí on̄ s̄iv̄i ña ndino'o inī i kúu ña xanī s̄inj̄i xāi ñoo ndó kotō i ndó'ó? ¿Án xanī s̄inj̄i ndó ndí ndatán yoō ñii t̄a t̄a ov̄i yu'u, t̄a ndík̄on̄ yich̄i ñoyivi yó'o, saá yoō i noō ndó? Chi t̄a ov̄i yu'u yó'o ká'an̄ ra: “Ndixa ke'é̄ i saá”, ta yá'a ñii káni lo'o ta kama násama ini ra, ta tuku ká'an̄ ra: “Ó'on, on̄ ke'é̄ i saá”, ta t̄a yó'o on̄ s̄iv̄i t̄a tandaā kúu ra chi on̄ vása kisa ndivi ra to'on̄ ña ká'an̄ ra.

¹⁸ Ndixa Ndios kúu t̄a tandaā, ta m̄ji Ndios yó'o ndákuijn̄ ra xa'a ndī ndí on̄ s̄iv̄i n̄ivi na ov̄i yu'u kúu ndī. Ta nda víka, ndixa kúu ndī n̄ivi nandaā na kisa ndivi to'on̄ ká'an̄.

¹⁹ Saá chi nañani yó t̄a Timoteo xí'in t̄a Silvano ta xí'in yí'i n̄ika'an̄ ndoso ndī noō ndó xa'a Jesucristo, t̄a t̄a kúu Sa'ya Ndios. Ta on̄ s̄iv̄i t̄a t̄a ov̄i yu'u kúu Jesucristo. Ta ndi'i saá k̄iv̄i ká'an̄ ra ñandaā, ta ndixa kisa ndivi ra to'on̄ ña ká'an̄ ra.

²⁰ Ta xí'in ña ke'é̄ Jesucristo, xa kundivi ndi'i saá to'on̄ ña kindoo Ndios xí'in n̄ivi kuiya xina'á.

Ta vitin xa'a ña táku ndi ini Jesucristo, ndixa yóo yu'ú ndi xí'in Ndios, ta xa'a ñayó'o chínóo síkón ndi ñato'ó Ndios.

²¹ Ta Ndios taxi ra ndí ndó'ó xí'in mji ndi ñii yóo yó xí'in Jesucristo ta kútu ndíkõn ndi'i yó yichí ra. Ta Ndios xí'in Níma ra sakuiso chiño ra mji yó ña kasa ndivi yó chiño ra.

²² Ta ndatán yóo toni ña kómí kití, ña sáná'a káxín nõõ nivi yu kúu xito'o rí, saá yóo Níma Ndios xí'in yó. Saá chi ña táku Níma Ndios ini yó kúu ña sáná'a káxín ndí mji yó kúu yó sa'ya Ndios. Ta ña táku Níma Ndios ini yó kúu ña kisa ndaa ndí ndixa naki'in yó ndi'i ñava'a ña kındoo Ndios taxi ra nda'a sa'ya ra.

²³ Ta ndúkú i nõõ Ndios ña ndakuijn ra xa'a i ndí ndixa kúu to'on ña káchí i saá: xa'a ña kí'vi ní ini i xini i ndó'ó kúu xa'a ña õn vása ní-xaa i koto i ndó'ó ñoo Corinto kivi saá. Saá chi ndixa ni-xiin i ka'an i to'on ña satakué'e ini ndó.

²⁴ Ta mji ndi, õn vása yóo ini ndi kuu ndi nivi na ndasaá kuiti ka'nda chiño nõõ ndó ndasaá xini ñó'ó kasa ndivi ndó ñii ñii chiño xa'a Jesucristo. Ta nda víka, ñii káchí ndíkõn ndi kisa chiño ndi xí'in ndó xa'a ña ná koo ñasii ini ndó. Saá chi xa'a ña ndino'o ini ndó kándixa ndó Jesucristo kúu ña kútu ndíkõn ndó yichí ra, ta õn sandakoo ndó ña.

2

¹ Ta saá xa'a ña ni-xiin i sakuchuchú i ini ndó'ó xí'in to'on kue'e, kúu ña chikaa ini i ndí õn xaa i koto i ndó'ó.

² Chi táná níxaa i nõõ ndó ta ndato'on i xí'in ndó to'on ña sakuchuchú ini ndó'ó, níkúu, ta,

¿yu kúu ñivi kuchiño ndasa siji ini, ní kúu? Ta ndixa on koó inká ñivi kuchiño ke'é saá.

³ Ta saá on vása ní-xaa i noo ndó, ta xani siji ndí va'a ka taa i noo tutu ña ti'ví ta ñixaa ña nda'a ndó. Ta tá va'a chikaa so'o ndó to'on ña ndato'on i xí'in ndó noo tutu, ta saá kivi xaa i noo ndó, ta on koo ka xa'a ña kuchuchú ini koni ndó'ó kivi saá, ta va'a kunakaa ka ñasii ini koni ndó'ó. Ta ndixa ndaa ini ndí ñii káchi ndó'ó kusii ini ndó xí'in i.

⁴ Tá mií ñixiyo i ñitaa i tutu yó'o ña xa ñaki'in ndó, ta ñindi'i ní ini xa'a ndó, ta ñita'vi níma i, ta xaku i xí'in ña ñixita ku'a a ní tánoo i xa'a ndó. Ta on sivi xa'a ña sakuchuchú ini ndó kúu ña ñitaa i ña, ta xa'a ña kóni kundaa ini ndó ndí ndeé ní kí'vi ini xini ndó'ó kúu ña ñitaa i ña.

Ta Pablo ndato'on ra xí'in ñivi na kándixa Jesucristo ña kasa ká'no ini na xa'a ñii taa ta ke'é ña on vá'a

⁵ Ta yoo ñii tatá'an ndó ta xa ke'é ña on vá'a, ta xa'a ñayó'o sakuchuchú ra ini, ta on sivi kuiti yi'í kúu taa ta sakuchuchú ra ini, ta saá tuku sakuchuchú ra ini ndi'i ndó'ó. (Xí'in to'on yó'o ña ká'an i xa'a ra, on sivi to'on ña sáya'a mii ká'an i kúu ña.)

⁶ Ta saá vitin xa va'a, ta on saxo'vi ka ndó ra. Saá chi ku'a a ní ndó'ó xa saxo'vi ndó ra xa'a ña on vá'a ke'é ra.

⁷ Ta vitin ndixa xini ñó'ó kasa ká'no ini ndó xa'a tayó'o noo ña on vá'a ke'é ra, ta ka'an ndó xí'in ra ña ndasa va'a ndó ini ra, ko to ña kuchuchú ní ini ra, ñayó'o tondaa ña kündeé ña noo ra.

⁸ Ta saá xáku ndá'ví j nḡ ndó ña tuku saná'a káxín ndó nḡ ra ña ndixa kí'vi ini ndó xíni ndó ra.

⁹ Tutu ña nḡtaa j ña nḡxaa nḡ ndó ña naki'in ndó, xikuu xa'a ña xito ndoso j ndó'ó ña kundaa ini j án ndixa va'a chikaa so'o ndó ña ndúkú j nḡ ndó ta kasa ndivi ndó ndi'i ña.

¹⁰ Ta tá yóo nivi na kisa ká'no ini ndó'ó xa'a, ta yi'i, ñii ki'va saá kisa ká'no ini j xa'a nivi yó'o. Vará on vása xíni j án ndixa nivi yó'o ke'é na ña on vá'a xí'in j, ta saá ni, xa kisa ká'no ini j xa'a na, ta mji Jesucristo xíni ra ndí ndixa xa ke'é j saá. Ta xa'a ña chindee j mji ndó kúu ña ke'é j saá,

¹¹ chi ni-xiin j taxi j ndí ñanímá ndiva'a ká'no Satanás sandá'ví ña mji yó. Chi kundaa ini yó ndí nímá ndiva'a yó'o kútoo ní ña ke'é ña ndi'i nḡ ña on vá'a xí'in mji yó.

Tḡ'on yó'o ká'an ndí ndí'i ní ini tḡPablo chi on kḡo tḡTito yóo ñoo Troas

¹² Tá nḡxaa j ñoo Troas xa'a ña ka'an ndoso j tḡ'on va'a xa'a Jesucristo nḡ nivi, ta xa kundaa ini j ndí Jesucristo xa nakoná ra yichi nḡ j xa'a ña kuchiño ke'é j saá.

¹³ Ta saá ni, ndí'i ní ini j, chi ni-naní'i j ñani yó tḡTito ñoo yó'o. Ta saá nḡḡayi j nivi na kándixa Jesucristo ñoo Troas, ta kee j ndikó j, ta kixaa j ñoo estado Macedonia yó'o.

Xí'in tḡ'on yó'o tḡPablo ká'an ra tḡ'on ña táxi ña táxa'vi ña'á nda'a Ndios

¹⁴ jVitin táxi ndi ña táxa'vi ña'á nda'a Ndios! Saá chi taxi ra ña ñii yóo ndi xí'in Jesucristo, ta ndatán yóo nivi na kua'an ndikḡon sata taa

ṭaká'no ṭa xa kũndeē noḡ ñivi na kaṇi tá'an xí'in ra, saá yóo m̄ji nd̄i, ta kūa'an nd̄i saṭa ra noḡ xító kūa'a ní ñivi kūa'an nd̄i. Ta ña sákuṭa ní'nó nd̄i to'on va'a xa'a Jesucristo, ndatán yóo siko ña támi ní xá'an, ta xíta ní'nó ña ndi'i saá xiiña, saá yóo ña.

¹⁵ Ta noḡ Ndios, yóo nd̄i ndatán yóo siko to'on va'a xa'a Jesucristo ña támi ní xá'an. Ta siko yó'o xíta ní'nó ña noḡ ndi'i ñivi, án ñivi na kūa'an yich̄i noḡ sákaku Ndios kúu na, án ñivi na kūa'an yich̄i noḡ ndi'i xa'a na kúu na.

¹⁶ Ta noḡ ñivi na kūa'an yich̄i noḡ ndi'i xa'a na, siko yó'o ndatán yóo ṭach̄i ña xá'an tá'yí ta xá'ni ña, saá yóo ña. Ta noḡ ñivi na kūa'an yich̄i noḡ sákaku Ndios na, ta siko yó'o ndatán yóo ṭach̄i ña xá'an támi ta táxi ña kutaku ndino'o na, saá yóo ña. ¡Ta ndixa on koó ñivi na ndasaá kuiti xí'in ndeē m̄ji na kúchiño kasa ndivi na chiño ña ka'an ndoso na to'on Ndios noḡ ñivi, chi chiño yo'v̄i ní kúu ña!

¹⁷ Ta yóo sava ñivi na on vása xí'in ña ndino'o ini na ká'an ndoso na to'on Ndios, ta kuiti xa'a ña kóni na ki'in ya'vi na kúu ña ká'an ndoso na to'on Ndios. Ta m̄ji nd̄i, on vása ké'é nd̄i ndatán ké'é ñivi yó'o. Nda víka, Ndios xín̄i ra ndí xí'in ña ndino'o ini nd̄i ká'an ndoso nd̄i to'on ra. Saá chi m̄ji Ndios ṭi'v̄i ra nd̄i'i kasa ndivi nd̄i chiño ra, ta m̄ji nd̄i ñii yóo nd̄i táku nd̄i xí'in Jesucristo.

3

*To'on yó'o ká'an ña xa'a
to'on xa'a ña kindoo Ndios xí'in ñivi*

1 ¿Án xáni sijn̄i ndó ndí xí'in tɔ'on yó'o tuku kixá'á ndi kisa ká'no xí'in m̄ji ndi? ¿On vása saá! Vará yóo sava n̄ivi na xín̄i ñó'ó tutu ña ndákuiin xa'a na, ta ndó'ó xín̄i káxín ndó ndi'i, ta on vása xín̄i ñó'ó ndi tutu ña taa ndó'ó án ña taa inka n̄ivi, ña ndákuiin ña xa'a ndi.

2 Saá chi m̄ji ndó ndatán yóo tutu ña n̄ika'yi noo níma ndi, saá yóo ndó. Ta on sivi ña se'é noo n̄ivi kúu ña ká'an tɔ'on tutu yó'o, chi ndatán yóo tutu ña xito ndi'i n̄ivi ta ká'vi na ña, saá yóo ña táku ndó noo n̄ivi.

3 Ta ndó'ó, xa'a chiño ña xa kisa ndivi ndi noo ndó, xa nduu ndó n̄ivi na kándixa Jesucristo ta ndíkɔn ndó yichi ra. Ta ndatán yóo tutu ña ndákuiin xa'a chiño ña kisa ndivi ndi xí'in ndó, saá yóo ña ndasaá táku ndó yichi Jesucristo vitin. Ta tutu yó'o kúu ña n̄itaa m̄ji Jesucristo, ta on vása ní-taa ra xí'in tinta, chi Níma m̄ji Ndios, ta ta ndino'o táku, kúu ña ka'yi ña'á. Ta on vása ní-ka'yi ña noo yuu, chi n̄ika'yi ña noo níma m̄ji n̄ivi.

4 Ta xa'a ña ñii yóo ndi xí'in Jesucristo, Ndios táxi ra ndí ndáa ini ndi ndí ñandixa kúu ñayó'o.

5 Ta kuiti m̄ji ndi on vása kómí ndi ndee kasa ndivi ndi chiño Ndios, ta m̄ji Ndios táxi ra ndee ra ña kúchiño kasa ndivi ndi chiño yó'o.

6 Ta xa'a ña Ndios xa taxi ra ndee ra xí'in ñandíchí ra nda'a ndi, vitin xa ti'va ndi ña va'a kisa chiño ndi noo ra, chi vitin kisa chiño ndi ndatán káchí tɔ'on ñaxáá ña kindoo Ndios xí'in n̄ivi, ña káchí ndasaá kuchiño n̄ivi kutá'an va'a na xí'in Ndios. Ta ñaxáá yó'o on sivi ndayí ña n̄ika'yi noo yuu xina'á kúu ña, chi ndayí yó'o káchí ña ndí ndi'i n̄ivi xín̄i ñó'ó kivi na xa'a ña

on vá'a ke'é na. Ta ñaxaá ña k̄indoo Ndios xí'in n̄ivi ká'an ña ndí Níma Ndios ña táku ini n̄ivi na kándixa Jesucristo kúu Níma ña táxi kutaku ndino'o na ndi'i saá k̄ivi.

⁷ Kuyá x̄ina'á taMoisés ñaki'in ra ndayí Ndios ta ñayó'o n̄ika'yí ña ñoo yuu. Ta ndayí yó'o xá'nda chiño ña ndí x̄inj̄i ñó'ó k̄iv̄i ndi'i n̄ivi na on vása kisa ndivi ndi'i ña. Ta saá ni, xí'in ndee ká'no ña livi yé'e ña káku ñoo Ndios k̄ixaa ndayí yó'o ñoo yukū ñoo n̄ixiyo taMoisés. Ta ña ndeé n̄iye'e yó'o tax̄i ña ndí ndi'i m̄ji ñoo taMoisés n̄iye'e ní ña, ta xa'a ña k̄indoo ña yé'e yó'o ñoo ra, naIsrael on vása ní-kuchiño na koto káxín na ñoo taMoisés. Ta saá ni, ña yé'e ña n̄ixiyo ñoo ra kuee kuee n̄inda'va ndi'i ña. Vará ña ká'no ní ta livi ní yé'e kúu ndee ña k̄ixaa xí'in ndayí Ndios ña ñaki'in taMoisés kuyá x̄ina'á,

⁸ ta ña ká'no ní ka kúu ndee ña livi ní ña k̄ixaa xí'in to'on ñaxaá ña k̄indoo Ndios xí'in n̄ivi, ña ká'an ndasaá kúchiño n̄ivi ñaki'in na Níma Ndios kutaku ña ini na.

⁹ Ndeé ní ká'no ñava'a livi x̄ikuu to'on ña ñaki'in taMoisés x̄ina'á, vará káchí ña ndí ndi'i n̄ivi x̄inj̄i ñó'ó k̄iv̄i na xa'a kuachi na. Ta ña ndeé ní ká'no ta va'a ní ka kúu to'on xaá, ña káchí ndasaá Ndios sánduu ra yó n̄ivi na ndii, na on koó kuachi ndiso ñoo ra.

¹⁰ Ndeé ní ká'no ñava'a livi x̄ikuu to'on Ndios ña ñaki'in taMoisés x̄ina'á, ta vitin ndeé ní ka ká'no livi kúu to'on va'a xaá ña k̄indoo Ndios xí'in n̄ivi.

¹¹ Vará ña ndeé ní va'a ká'no livi x̄ikuu ndayí Ndios ña ñaki'in taMoisés x̄ina'á, ta ndee ndayí yó'o on vása ní-kundeé ña koo ña ndi'i saá k̄ivi.

Ta saá ndixa ña ndeé ní ka va'a ká'no livi kúu ñaxáá ña kındoo Ndios xí'in ñivi, chi ñayó'o kundee ña koo ña ndi'i saá kivi ña vaxi.

¹² Ta xa'a ña ndaa ini ndi ndí nda ñii kivi on ndi'i xa'a ñaxáá yó'o ña kındoo Ndios xí'in ñivi, on vása yí'ví ndi, ta ká'an ndoso kaxín ndi to'on Ndios noo ñivi.

¹³ On vása ké'é ndi ndatán ke'é taMoisés, chi tayó'o xindasi noo ra xí'in tikoto, ña ni-taxi koto naIsrael ña yé'e noo ra, ta ña yé'e yó'o lo'o lo'o ndí'i xa'a ña.

¹⁴ Ta ndatán yoo tikoto ña xindasi noo taMoisés, saá yoo ña sási noo naIsrael, ña on vása táxi ña kundaa ini na ñandaa Ndios. Ta saá nda kivi vitin, tá ká'vi na to'on ña kındoo Ndios xí'in naIsrael xina'á, ta on vása kúchiño kundaa ini na yukia kóni kachí ña ká'vi na, chi ndasaá kuiti Jesucristo kúu ta kúchiño kindaa ña sási noo ña kundaa ini naIsrael ñandaa Ndios.

¹⁵ Tada kivi vitin, tá ká'vi naIsrael to'on Ndios ña ñitaa taMoisés xina'á, ta ndatán yoo tikoto ña ndási, saá yoo ña sási ini na, ta on vása táxi ña kandixa na ñandaa.

¹⁶ Ta saá tá ñivi naIsrael kándixa na Jesucristo, ta ndixa mii ra kindaa ra ña sási ini ñivi yó'o.

¹⁷ Saá chi Jesucristo Ta ká'no noo yó ñii kúu ra xí'in Níma Ndios. Ta xa'a ña táku Níma Ndios ini ñivi na kándixa Jesucristo, on vása táku ka na tixin ndee ña on vá'a, ta kómí na ndee ña táku ndíka na yichi ra.

¹⁸ Ta saá ndi'i mii yó ñivi na ndíkon Jesucristo, on vása yoo ka yó ndatán yoo ñivi na táku xí'in ña ndási noo na. Ta nda víka, ndatán yoo ñii yutatá ña yé'e xí'in ndee ká'no ña livi Ndios, saá

yóo m̄ji yó. Ta Níma Ndios ñii ñii k̄ivi ndása va'a ka ña m̄ji yó, ta náki'in ka yó ndee ñava'a ká'no livi Ndios xa'a ña tonda yó nduu yó ndatán yóo Jesucristo.

4

¹ Xa'a ña ká'no ini Ndios, ke'é ra ñava'a xí'in m̄ji ndi, ña kúu ña sakuiso chiño ra ndi'í kasa ndivi ndi chiño noo ra. Ñakán kía on vása náka va ini ndi.

² Ta xa chika va ini ndi ña nda lo'o on ke'é ndi ña on vá'a ña sakuka'an noo ndi, ni on vása ké'é se'é ndi ña on vá'a, ni on vása sándá'ví ndi n̄ivi xí'in to'on vatá, ta nda lo'o on vása násaka ndi to'on Ndios xí'in to'on vatá. Ta nda víka, m̄ji Ndios ndakuijn ra xa'a ndi ña kuiti ká'an ndi to'on ndaa. Ta xa'a ñayó'o ndi'i n̄ivi kúchiño kandixa na to'on ña ká'an ndi, chi xini na ndi n̄ivi nandaa kúu ndi.

³ Ta sava n̄ivi on vása kúnda va ini na to'on Ndios ña ká'an ndoso ndi noo na, chi yóo ña sási ini na, ta nayó'o kúu n̄ivi na ndikon kuá'an yichi noo ndi'i xa'a na.

⁴ Ta n̄ivi yó'o na on xjin kandixa to'on Ndios, yóo na ndatán yóo n̄ivi nakuáá nduchu noo. Saá chi Satanás ña xá'nda chiño noo yichi on vá'a ñoyivi yó'o, sási ña ini na. Ta xa'a ñayó'o on vása kúchiño na kúnda va ini na to'on va'a xa'a Jesucristo, vará to'on yó'o ndatán yóo ño'o livi ña yé'e noo naa ñoó, saá yóo ña. Ta to'on yó'o ká'an ña xa'a Jesucristo, ta ta kómí ndi'i ndee ká'no ña livi yé'e, chi ñii kúu ra xí'in Ndios.

⁵ Ta saá, k̄ivi ká'an ndoso ndi to'on noo ndó, ta to'on ña ká'an ndi on sivi xa'a ña kasa ká'no

xí'in m̄i nd̄i kúu ña, ta kuiti ká'an nd̄i x̄a'a ña kasa ká'no nd̄i Jesucristo, ta ndát'o'on nd̄i ndí Jesucristo kúu T̄aa t̄aKá'no n̄o nd̄i'í ña yóo ñoyívi. Ta ndát'o'on nd̄i xí'in ndó ndí kúu nd̄i n̄ivi na kisa chiño n̄o ndó, ta ké'é nd̄i saá x̄a'a ña kí'vi ní ini nd̄i x̄ini nd̄i Jesucristo.

⁶ Kuȳa x̄ina'á ní Ndios x̄a'nda chiño ra, k̄achí ra saá: “N̄o naa ní, ná koo ña yé'e”, saá k̄achí ra. Ta vitin m̄i Ndios yó'o kúu t̄aa t̄a s̄anaye'e n̄ima yó, ta ña yé'e yó'o táxi ña x̄ini yó ndeē ká'no ña livi yé'e ña káku n̄o Ndios. Saá chi x̄ini yó Jesucristo, t̄aa t̄a kómí m̄i ndeē ká'no ña livi yé'e Ndios.

T̄o'on yó'o ká'an ndí Ndios kúu t̄aa t̄a táxi ndeē nda'a n̄ivi ña vivíi kutaku na yich̄i Jesucristo

⁷ T̄o'on v̄a'a x̄a'a Jesucristo ndatán yóo ñakuíká, saá yóo ña. Ta ndi'í m̄i yó na kándixa t̄o'on yó'o, ndatán yóo k̄isi ño'o n̄o ñó'o ñakuíká yó'o, saá yóo yó. Ta saá s̄aná'a k̄axín yó ndí ndeē v̄a'a ña kómí yó ɔn s̄iví ndeē m̄i yó kúu ña, ta ndeē ña táxi Ndios nda'a yó kúu ña.

⁸ Ta saá m̄i nd̄i, vará yóo kūa'a ní tondó'ó xó'v̄i nd̄i, ta kúndeé nd̄i n̄o ña. Vará yóo kūa'a ní tondíni n̄o nd̄i, t̄anda ɔn vása kúnda'a ini nd̄i ndasaá k̄aku nd̄i n̄o ñayó'o, ta saá ni, ɔn vása s̄andakoo nd̄i ndáti nd̄i ndí Ndios chindeé ra nd̄i'í.

⁹ Vará n̄ivi s̄axo'v̄i ní na m̄i nd̄i x̄a'a ña ká'an ndoso nd̄i t̄o'on x̄a'a Jesucristo, ta ndixa ɔn vása yóo mató'ón nd̄i, chi Ndios nda ñii k̄iv̄i ɔn vása s̄andakoo ra m̄i nd̄i. Vará n̄ivi s̄akoyo na nd̄i'í nda n̄o ño'o, ta saá ni, ɔn t̄a'án sandi'í na x̄a'a nd̄i.

10 Ta ndi'i saá xiiña noo kuə'an ndi xa'a ña kisa ndivi ndi chiño Jesucristo, yóo ña yo'vi xó'vi yiki koñu ndi, ta ñayó'o táxi ña kúndaə ini ndi ndi ñii yóo ndi xí'in Jesucristo, ɬa ɬa ni xo'vi ní ta ni xi'i ra xa'a kuachi ndi. Ta vitin xí'in ña xó'vi ndi sáná'a ndi ndi Jesucristo ndixa táku ra ini ndi, chi ndee ña kómí yiki koñu ndi kúu ña káku noo ra.

11 Ta mji ndi, vará táku ka ndi ñoyívi yó'o, ta ndi'i saá kivi táxi xí'in mji ndi ña kivi ndi xa'a Jesucristo. Ta saá sáná'a káxín ndi noo ni vi ndi Jesucristo ndixa táku ra ini ndi, ta ndee ña kómí yiki koñu ndi kúu ña káku noo ra.

12 Ta saá kúndaə ini ndi ndi xa'a ña kisa ndivi ndi chiño ña sakuiso Ndios ndi'i kúu xa'a ña xó'vi ní ndi nda xa yóo ña kivi ndi. Ta saá ni, xa'a ña xó'vi ndi saá, ndó'ó kandixa ndó to'on va'a xa'a Jesucristo, ta vitin táku ndino'o ndó noo Ndios chi Jesucristo táku ra ini ndó.

13 Ñii xiiña noo to'on Ndios ña ni ta na xi na'a, ñii ɬa ni ka'an ra, káchi ra saá: "Kandixa i Ndios, ñakán kía ni ka'an i to'on xa'a ra", káchi ra. Ta ñii ki'va saá mji ndi kándixa ndi Ndios, ta saá ká'an ndoso ndi to'on ra noo ni vi.

14 Saá chi xini ndi ndi Ndios, ɬa ɬa sanataku Jesucristo, ñii ki'va saá kivi ña va xi sanataku ra ndi'i noo ña ni xi'i ndi. Ta saá naki'in ra mji ndi xí'in ndó'ó ña ko'on yó xí'in ra ta kutaku yó noo ra ndi'i saá kivi.

15 Ta vitin ndi'i ña xó'vi ndi kúu xa'a ña kí'vi ini ndi xini ndi ndó'ó. Saá chi ñava'a ña ké'é Ndios xa'a ña saku ra ni vi, ñayó'o xita ní'no ña noo kuə'a ní ni vi, ta náki'in na ña. Ta saá ví'i ní ni vi taxi na ña táxa'vi ña'á nda'a Ndios xa'a

ñava'a náki'in na, ta chinóo síkón ní na ñato'ó Ndios.

¹⁶ Ñakán kíá ɔn vása nákava ini ndi. Vará yíkí koñu ndi ñii ñii kivi kuee kuee kuá'an ndi'i xa'a ña, ta ñii ñii kivi Ndios ndása xaá ra ndee níma ndi.

¹⁷ Ta kúndaá ini ndi ndí ña xó'vi ndi xa'a Jesucristo ñoyívi yó'o ña válí kuiti kúu ña, ta kama ya'a ña. Ta ña xó'vi ndi ndá lo'o ɔn vása kútá'an ñayó'o xí'in ña livi va'a ña ná'no ña yóo ñoyívi ñino noo kutaku ndi ndi'i saá kivi ña vaxi, ta nda ñii kivi ɔn ndi'i xa'a ñava'a yó'o. Ta ñava'a ñoyívi ñino kuu ña ná'no ní ka noo ndi'i ña ɔn vá'a xó'vi ndi ñoyívi yó'o.

¹⁸ Ñakán kíá ɔn vása ndíni ndi xíni ndi ña kúu kuenda ñoyívi yó'o, ña kúu ña xító ndi xí'in nduchu noo ndi, chí ñii kivi ndi'i xa'a ñayó'o. Ta ndixa ndíni ndi xíni ndi ña kúu kuenda ñoyívi ñino, ña kúu ña ɔn vása xító ndi xí'in nduchu noo ndi, chí ñayó'o nda ñii kivi ɔn ndi'i xa'a ña.

5

¹ Ta ndatán yóo ve'e mandiado noo táku yó lo'o kivi, saá yóo yíkí koñu yó kivi táku yó ñoyívi yó'o. Ta xíni yó ndí ñii kivi vaxi ndi'i xa'a yíkí koñu yó yó'o. Ta saá ñoyívi ñino naki'in yó yíkí koñu yó xaá ña kundeé koo ndi'i saá kivi. Ndios kúu ta ta kasa va'a yíkí koñu yó ña xaá yó'o, ta ɔn sivi ñivi kúu na kasa va'a ña.

² Ta kivi táku ka yó ñoyívi yó'o, ta xíkan ini yó, chí kútoo ní yó ña nasama yó ña kutaku yó xí'in yíkí koñu yó ña xaá ñoyívi ñino.

³ Ta ndatán yóo ña sandakoo yó tikoto yata ta kundixin yó tikoto xaá, saá koo kivi naki'in yó yiki koñu yó xaá ña kutaku yó ñoyivi ñino. Ta xa'a ña naki'in yó yiki koñu yó xaá, nima yó on kutaku yalá ña ñoyivi ñino.

⁴ Ta ñoyivi yó'o yiki koñu yó, yóo ña ndatán yóo ve'e mandiado noo táku yó. Ta vará tána yó xí'in ña yovivi xó'vivi yó ñoyivi yó'o, ta saá ni, on xiin yó kivi yó ta sandakoo yó yiki koñu yó ñoyivi yó'o ña kindoo vichí nima yó. Ta ndixa ña kóni yó kúu ña kundixin yó yiki koñu xaá ña naki'in yó ñoyivi ñino. Ta kivi saá on kukomí ka yó yiki koñu ña xini ñó'ó kivi, ta ndi'i saá kivi kutaku ndino'o yó xí'in yiki koñu xaá ña nda ñii kivi on ndi'i xa'a.

⁵ Ta xa'a ña kutaku xaá yó saá, kúu xa'a ña Ndios kisa va'a ra mii yó, ta xa taxi ra Nima ra kutaku ña ini yó. Ña táku Nima Ndios ini yó vitin kúu ña kisa ndaa ndi ndixa naki'in yó ndi'i ña kindoo Ndios taxi ra nda'a yó.

⁶ Ta saá ndi'i saá kivi ndaa ini yó Ndios, ta xini yó ndi ndi'i kivi tá táku ka yó xí'in yiki koñu yó ñoyivi yó'o, ta on ta'an tondaa yó kutaku yó ñoyivi ñino xí'in Ndios.

⁷ Ta kivi táku ka yó ñoyivi yó'o, vará on kuchiño koto yó Jesucristo xí'in nduchu noo yó, ta xí'in ña ndaa ini yó ra, táku yó ndikon yó yichi ra.

⁸ Ta xa'a ña ndaa ini yó Jesucristo, xani sini yó ndi va'a ka ná sandakoo yó yiki koñu yó ñoyivi yó'o, ta ko'on yó kutaku yó xí'in ra ñoyivi ñino.

⁹ Ta saá, ndixa ña xini ñó'ó ní ka noo yó kúu ña ké'é yó ña sakuji ini Ndios, án kivi táku ka

yó ñoyívi yó'o, án kivi táku yó ñoyívi ñino.

¹⁰ Chi ñii kivi ndi'i yó koni ñó'ó kuita yó ño Jesucristo ña kasa nani ra xa'a kuachi yó, ta kivi saá ñii ñii yó naki'in yó ndasaá yóo ña kisa ndivi yó kivi xitaku yó xí'in yiki koñu yó ñoyívi yó'o, án ñava'a xikuu ña, án ña on vá'a xikuu ña kisa ndivi yó.

Nivi na kándixa Jesucristo ndiso chiño na xí'in ña chindeé na nivi ña nakutá'an va'a na xí'in Ndios

¹¹ Xa'a ña kúndaä ini ndi ndi ndi'i nivi xini ñó'ó taxi na ñato'ó ní nda'a Ndios xí'in ña ndino'o ini na, ta mii ndi chikaa ndi ndee ña chindeé ndi nivi kandixa na ra. Ndios xini va'a ra níma mii ndi, ta kóni ndi ña ñii káchí ndó'ó kúndaä va'a ini ndó ndi nivi na ndino'o ini kuu ndi.

¹² On vása ká'an ndi to'on yó'o xa'a ña kasa ká'no xí'in mii ndi ño ndó. Ta nda víka, chikaa ní ndi ndee ña kasa ndivi ndi chiño va'a xa'a ña kusij ini ndó koni ndó ndi'i. Ta saá kuchiño ndó ndakuijn ndó xa'a ndi ño nivi na kuu na ña'a ní ini chi va'a ní ná'a chiño ke'é na, vará on sivi nivi na ndino'o ini kuu na.

¹³ Ta mii ndi, sava nivi xani sini na ndi nivi na sána kuu ndi. Tá ndixa yóo ndi ndatan yóo nivi na sána, ta yóo ndi saá xa'a ña chikaa ndi ndee vivii kisa chiño ndi ño Ndios. Ta saá ni, tá on sivi nivi na sána kuu ndi, ta kuu ndi nivi na va'a ini xa'a ña vivii kisa chiño ndi ño ndó'ó.

¹⁴ Ta ña kí'vi ini Jesucristo xini ra mii ndi kuu ña chinda'á ndi'i ña va'a kisa ndivi ndi chiño ña sakuiso ra ndi'i. Saá chi kúndaä ini ndi ndi ñii

laá Jesucristo ñixi'i x̄a'a kuachi ndi'i ñivi. Ta saá ndi'i ñivi ndatán yóo ña ñixi'i na, saá yóo ña.

¹⁵ Ta Jesucristo ñixi'i ra x̄a'a ndi'i ñivi. Ta saá ndi'i ñivi na kándixa ña'á on vása x̄ini ñó'ó ka kutaku na kuiti x̄a'a ña sakusij na ini m̄ji na, ta nda víka, kúchiño kutaku na x̄a'a ña sakusij na ini Jesucristo, t̄aa t̄a ñixi'i x̄a'a na, ta nataku ra x̄a'a ña kúchiño taxi ra nataku na.

¹⁶ Ñakán kía kivi vitin tand̄a ndi'i saá kivi vaxi, xa sandakoo ndi ña x̄ani s̄ini ndi x̄a'a ink̄a ñivi ndatán yóo ña x̄ixani s̄ini ndi kivi x̄indikon ndi yichi ñoyívi yó'o. Vará si'na tá on t̄'án kándixa ndi Jesucristo, x̄ixani s̄ini ndi x̄a'a ra ndatán x̄ani s̄ini ñivi na ndikon yichi ñoyívi yó'o, ta on vása ka x̄ani s̄ini ndi saá.

¹⁷ Saá chi ndi'i ñivi na kándixa Jesucristo ta táku na ini ra, ta ñivi yó'o kúu na ñivi x̄aá. Ndi'i ñayatá ñixiyo ini na xa ñiya'a ndi'i ña, ta vitin Ndios ndasa x̄aá ra ini na.

¹⁸ Ndi'i ñayó'o kúu chiño ña kisa ndivi Ndios. Saá chi x̄a'a ña ñixi'i Jesucristo x̄a'a kuachi yó, Ndios sanakutá'an ra m̄ji yó xí'in ra. Ta saá sakuiso chiño ra m̄ji ndi ña chindeé ndi ñivi ña nakutá'an vá'a na xí'in Ndios.

¹⁹ Ta to'on ña ndátō'on ndasaá kúchiño nakutá'an va'a ñivi xí'in Ndios kúu ña káchí saá: Xí'in ña ñixi'i Jesucristo nda'a tón cruz x̄a'a kuachi ñivi, Ndios ñixiyo ra kisa chiño ra ña sanakutá'an va'a ra ñivi xí'in m̄ji ra, ta kíndaa ra kuachi s̄ata ñivi na kándixa Jesucristo, chi nayó'o ñii yóo na xí'in ra. Ta Ndios sakuiso chiño ra m̄ji ndi ña ká'an ndoso ndi noo ñivi to'on yó'o.

²⁰ Ta saá ndatán yóo nataa na nakuiso chiño ña ko'on na ink̄a ñoo xí'in ndayí t̄aa taká'no noo

na ña kasa ndivi na chiño tayó'o, saá yóo m̄i ndi vitin. Saá chi Jesucristo sakuiso chiño ra m̄i ndi ña ko'on ndi inka ñoo xí'in ndayí ra ña chindeé ndi n̄ivi ña nakutá'an va'a na xí'in Ndios. Ta to'on ña ndátoto'on ndi xí'in n̄ivi, ndatán yóo to'on ña xáku ndá'ví m̄i Ndios noo na, saá yóo ña. Ta saá vitin xí'in ndayí Jesucristo, xáku ndá'ví ndi noo ndó'ó ña kasa ndivi ndó ña xín̄i ñó'ó xa'a ña nakutá'an va'a ndó xí'in Ndios.

²¹ Vará Jesucristo nda ñii ña on vá'a on vása ní-ke'é ra, ta xa'a kuachi ndi'i n̄ivi, Ndios sanduu ra Jesucristo ta ta nakuiso ndi'i kuachi n̄ivi ñoyívi. Ta saá xa'a ña n̄ixi'i Jesucristo nda'a tón cruz xa'a kuachi n̄ivi, ndi'i m̄i yó na kándixa ña'á, nduu yó n̄ivi na ndii noo Ndios ta on vása ndíso ka yó kuachi noo ra.

6

¹ Ta saá, xa'a ña ñii káchí ndó'ó ta ndi'i kisa chiño yó noo Ndios, xáku ndá'ví ndi noo ndó ña on taxi ndó ndí ña man̄i kuu ñava'a ke'é Ndios xí'in ndó, chi xa'a ñava'a ní ini Ndios, sakaku ra ndó'ó.

² Chi noo to'on Ndios ña n̄itaa na xina'á, Ndios kachí ra saá:

Kivi chikaa ini i ña ke'é i ñava'a xí'in ndó, chikaa so'o i ña ndukú ndó noo i;

ta m̄i kivi yó'o sakaku i ndó'ó, ta chindeé i ndó'ó, kachí Ndios, káchí to'on ra ña n̄itaa na xina'á. Ta vitin xa kundivi to'on yó'o, chi xa kixaa kivi ña n̄ika'an Ndios xa'a. Saá chi kivi vitin kuu kivi ña Ndios kóni ra ke'é ra ñava'a xí'in n̄ivi, ña kuu ña sakaku ra na noo ña on vá'a.

³ Ta mji ndi chíkaa ní ndi ndee ña vivíi ndíkon ndi yichí Jesucristo. Ta xí'in ña va'a táku ndi saá noo ñivi, on vása táxi ndi ña koo ña ndatán yoo ña sákachi'i xa'a ñivi na xito ña ké'é ndi. Ta xí'in ña vivíi táku ndi saá, on nani'i ñivi ña on vá'a ka'an na xa'a chiño ña kisa ndivi ndi.

⁴ Nda víka, xa'a ña kúu ndi nataa na kisa chiño noo Ndios, xí'in ndi'i ña ké'é ndi sáná'a ndi noo ñivi ndasaá va'a kutaku na ña sakusii na ini Ndios. Ta saá kúndeé ini ndi xí'in ndi'i tondó'ó táku ndi, ta kúndeé ini ndi xí'in tondíni kómí ndi ta kúndeé ini ndi xí'in ndi'i noo ña xó'vi ndi.

⁵ Kua'a ní yichí ñikani ní na ndi'i xí'in kuártá, tiin na ndi'i, ta taan na ndi'i ini ve'e kaa. Nixiyo kua'a ní ñivi na sáa ini xíni na ndi'i, kua'a ní yichí ñisiso na ñinda'yi ndaa na ndi'i. Ndeé ní ñikisa chiño ndi, ta kua'a ní ñoó on vása ní-kisín ndi, ta kua'a ní kivi ñi-xixi ndi.

⁶ Ta saá ni, ndi'i saá kivi xí'in ñandaa ini ndi vivíi xitaku ndi. Ta ndixa xíni ndi ñandaa Ndios, ta kisa ká'no ini ndi xa'a ñivi, ta ndi'i yichí ké'é ndi ñava'a xí'in na. Táku Níma Ndios ini ndi, ta ndino'o ini ndi kí'vi ini ndi xíni ndi ñivi.

⁷ Ká'an ndi to'on ndaa, ta xí'in ndee Ndios ká'an ndoso ndi to'on yó'o noo ñivi. Ta ñii ñii kivi xí'in to'on ña ndaa ta xí'in ña vivíi táku ndi, chíkaa ní ndi ndee ña kúndeé ndi noo ña on vá'a.

⁸ Xa'a ña kúu ndi ñivi na kisa chiño noo Ndios, sava yichí ñivi kisa to'ó na ndi'i, ta sava yichí ñivi xáa noo na xíni na ndi'i. Sava yichí ká'an na to'on va'a xa'a ndi, ta sava yichí ká'an na to'on on vá'a xa'a ndi. Vará ñivi na ndaa ta na ndino'o ini kúu ndi, ta sava ñivi ká'an na xa'a ndi kúu ndi ñivi na vatá na sándá'ví ña'á.

⁹ Vará xínì na yu kúu ndì, ta ndatán ké'é na xí'in nìvi na òn vása xínì na, saá ké'é na xí'in ndì. Vará ñii ñii kìvì yatin ní yóo ña xa kìvì ndì, ta saá ni, táku kà ndì vitin. Sáxo'vì ní na ndì'ì, tãnda vitin, òn vása kúu ndì nìvi na nìxi'ì.

¹⁰ Xáni sìnì nìvi ndí kúu ndì nìvi na kúchuchú ini, ta òn vása saá, chi ndixa ndì'i saá kìvì nákaa ñasìjì ní ini ndì. Xáni sìnì nìvi ndí kúu ndì nìvi nandá'ví ní, ta òn vása saá, chi ndixa xa ñataxi ndì ñakuíká Ndios nda'a ku'a'a ní nìvi. Xáni sìnì nìvi ndí nda ñii ñakuíká òn vása kómí ndì, ta òn vása saá, chi ndixa kómí ndì ndì'i ñakuíká ndino'o Ndios.

¹¹ Nañani yó xí'in náki'va yó, na táku ñoo Corinto, ndino'o ní ini ndì nìka'an ndì xí'in ndó, ta ñakoná ndì níma ndì ñoo ndó.

¹² Ta ndì'ì, ndixa kí'vi ini ndì xínì ndì ndó'ó, ta ndó'ó, lo'o ní kí'vi ini ndó xínì ndó ndì'ì.

¹³ Ndatán xáku ndá'ví yivá naválí ñoo sa'ya ra, saá xáku ndá'ví ndì ñoo ndó'ó ña ñii kì'va ndatán kí'vi ini ndì xínì ndì ndó'ó, saá kuki'vi ini ndó koni ndó ndì'ì.

*To'on yó'o ká'an, ndatán yóo ve'e Ndios,
saá yóo mii yó nìvi na kándixa Jesucristo*

¹⁴ Ta xínì yó ndí òn vá'a kunoo ñii yoko sìnì ñii tísindìkì ta xí'in sìnì ñii tiburro, chi òn vása ñii káchí sítà òvì rí saá ña ko'on rí. Ta ñii kì'va saá mii yó, nìvi na kándixa Jesucristo, òn vá'a kindoo yó ña ñii káchí kasa ndivi yó ndì'i chiño xí'in nìvi na òn vása kándixa Jesucristo. Saá chi nìvi na ké'é ñandaa òn kúchiño koo yu'ú na xí'in nìvi na òn vása ké'é ñandaa. Ta ni òn kúchiño ño'o yé'e ñii kutá'an ña xí'in ñanaa.

15 Ta ni ɔn kúchiño koo yu'ú Jesucristo xí'in ñaníma ndiva'a ká'no Satanás.* Ta ni ɔn kúchiño ñii koo yu'ú ñivi na kándixa Jesucristo xí'in ñivi na ɔn vása kándixa ra.

16 Ta ve'e ño'o ñaidolo ɔn kúchiño ñii koo ña xí'in ve'e ño'o Ndios ndino'o. Ta m̄i yó ndatán yóo ve'e ño'o Ndios t̄atáku, saá yóo yó, chi táku Níma Ndios ini yó. Ta ñii xiiña noo to'on Ndios ña ñitaa na xina'á, Ndios ñika'an ra xa'a ñivi na naḡaxin ra kuu nañoo ra, ḡachí ra saá:

Yí'í koo í xí'in na ta kutaku í xí'in na;
ta kuu í Ndios m̄i na,
ta ñivi yó'o kuu na nañoo m̄i í,
saá ḡachí Ndios.

17 Ta xa'a ñayó'o inká xiiña noo to'on ra, ñika'an Ndios, ḡachí ra saá:

Kee ndó noo ñivi na ɔn vá'a yó'o, ta kuxíká ndó
noo ña ɔn vá'a ké'é na;
ta ɔn tondaa nda'a ndó noo nda ñii ña kúu ña
ɔn vá'a noo í.

Ta saá va'a naki'in í ndó'ó noo í.

18 Ta yí'í kuu í Yivá ndó,
ta sa'ya í taa, ta sa'ya í ña'a kuu ndó'ó,
ḡachí Ndios, taa ta kúu taKá'no noo yó, ta Taa ta
kómí ndi'i ndee kúu ra.

7

1 Ta saá, nañani yó xí'in náki'va yó, xa'a ña Ndios kindoo ra xí'in yó ña sanduu ra yó sa'ya ra, va'a ná ndasa ndii xí'in m̄i yó. Ta saá xini ñó'ó sandakoo yó ké'é yó ña ɔn vá'a, ta kuxíká yó noo ndi'i ña táxi kukini yíkí koñu yó ta noo

* 6:15 Inká k̄iv̄i Satanás kúu Belial.

ndi'i ña táxi kukini níma yó. Ta xa'a ña kisa to'ó yó Ndios, ñii ñii kivi va'a ná chikaá yó ndee ña kutaku ndii yó noo ra.

TaPablo kúsiy ini ra chi nandikó ini ñivi nañoo Corinto ta vitin ké'é na ñava'a

² Xáku ndá'víi noo ndó ña kuki'vi ini ndó koni ndó ndi'i. Ndixa on vása ní-ke'é ndi ña on vá'a xí'in nda ñii ndó'ó, ni nda lo'o on vása ní-sandá'ví ndi nda ñii ñivi.

³ On sivi xa'a ña ka'an kuachi xí'in ndó kúu ña ká'an i to'on yó'o. Saá chi xa ñika'an i xí'in ndó ndí ndixa kí'vi ní ini ndi xini ndi ndó'ó. Ta saá, án táku ka ndi ñoyívi yó'o, án xa kama kixaa ña kivi ndi, ta nda ñii kivi on ndi'i xa'a ña kí'vi ini ndi xini ndi ndó'ó.

⁴ Ndáa ini i ndí kuchiño ndato'on i xí'in ndó xí'in ña ndino'o ini i, ta kúsiy ní ini i xini i ndó'ó. Vará yo'vi ní xó'vi ndi, ta saá ni, nákaa ñava'a ní ini i ta yóo ña kúsiy ní ini i.

⁵ Nda kivi kixaa ndi ñoo estado Macedonia yó'o, on vása ní-kuchiño ndi nakindée ndi, chi ñixiyo ku'a ní tondó'ó noo ndi. Saá chi ñixiyo ñivi na kani tá'an xí'in ndi, ta ñixiyo ku'a ní tondíni ña sayi'ví ní ini ndi.

⁶ Ta Ndios, ta kúu ta ta chíkaa ndee ini ñivi na kúu na nakava ini, chíkaa ra ndee ini ndi xí'in ña kixaa taTito noo ndi.

⁷ Ta saá tuku kúsiy ní ini ndi xa'a ña ndato'on ra xí'in ndi ndí ndó'ó chíkaa ndó ndee ini ra. Ta taTito yó'o ndato'on ka ra xí'in ndi ndí ndeé ní kóni ndó kixi ndó koto ndó yi'i, ta ndato'on ra xí'in ndi ña ñikuchuchú ní ini ndó xa'a kuachi ndó, ta vitin ndí'i ini ndó xa'a i. Ta saá ña xini

sɔ'oᵊ tɔ'on yó'o ña ndaᵊto'on taTito xí'inᵊ ndixa sakuᵊsiᵊ ní ka ña iniᵊ.

⁸ Vará tutu ña nᵊtaaᵊ ta tᵊ'víᵊ nᵊxaaᵊ nɔɔ ndó, ñayó'o taᵊxi ña nᵊkuchuchú ní ini ndó'ó, ta vitin yᵊ'ᵊ on vása nándikó iniᵊ xa'a ña nᵊtaaᵊ nɔɔ tutu yó'o ña nᵊxaaᵊ nɔɔ ndó. Ta saá ni, tá si'na ndixa nᵊxiyo ña nándikó iniᵊ xa'a ña nᵊtaaᵊ nɔɔ tutu yó'o, chi kundaᵊa iniᵊ ndí tɔ'on ña nᵊtaaᵊ sakuᵊchuchú ní ña ini ndó'ó, vará kuiti ñii káni lo'o ndo'o ndó saá.

⁹ Ta vitin yóo ña kúsiᵊ ní iniᵊ. Ta on sᵊví xa'a ña nᵊkuchuchú ini ndó'ó kúu ña kúsiᵊ ní iniᵊ vitin, ta kúsiᵊ iniᵊ xa'a ña kundaᵊa ini ndó ña on vá'a ke'é ndó, ta nándikó ini ndó ta kuyatin ndó nɔɔ Ndios. Ta ña nᵊxiyo ña kúchuchú ini ndó saá xᵊkuu ñava'a ña xᵊkoni Ndios, chi taᵊxi ña ña nándikó ini ndó xa'a kuᵊchi xᵊndiso ndó. Ta saá vará tɔ'on yo'vᵊ xᵊkuu ña nᵊtaa ndᵊ nᵊxaa ña nɔɔ ndó, ta tɔ'on yó'o nda lo'o on vása ní-satakué'e ña ndó'ó.

¹⁰ Saá chi ña kúchuchú ini táxi Ndios xó'vᵊ nᵊvi, ñayó'o chíndeé ña nᵊvi yó'o ña nándikó ini na, ta ka'an na ndukú na nɔɔ Ndios ña kasa ká'no ini ra xa'a kuᵊchi na, ta sakuᵊku ra na. Ta saá ña kúchuchú ini nᵊvi ña táxi Ndios xó'vᵊ na kúu ñii ñava'a xa'a mᵊi na. Ta yóo inkᵊ nɔɔ ña kúchuchú ini nᵊvi na kúu na ndíkɔn yichᵊ ñoyívi yó'o. Ta ña kúchuchú ini nayó'o on sᵊví ñava'a kúu ña, chi chínda'a ña nᵊvi yó'o ña ko'on na yichᵊ nɔɔ kivi na nɔɔ Ndios.

¹¹ Ta ndó'ó, ña kúchuchú nᵊxiyo ini ndó xᵊkuu ña taᵊxi Ndios nᵊxo'vᵊ ndó. Ta saá, ña kúchuchú nᵊxiyo ini ndó yó'o chíkaᵊa ña ndee ini ndó xa'a ña ke'é ndó ñava'a. Saá chi ña kúchuchú nᵊxiyo

ini ndó kúu ña kisa ndaa ndí on vása ní-xiyo yu'ú ndó xí'in ña on vá'a ke'é taa tətá'an ndó. Ta kivi nítondaa ndó kundaa ini ndó ñandaa, ta nisaa ini ndó xini ndó ña on vá'a, ta nivi'ví ini ndó noo Ndios koto saxo'vi ra ndó'ó. Ta saá vitin kóni ní ndó koto ndó yi'i, ta chikaa ní ndó ndee ña kisa ndivi ndó ñandaa xí'in taa tətá'an ndó ta ke'é ña on vá'a. Ta xí'in ndi'i ñayó'o, xa saná'a ndó noo ndi ndi nivi na ndii kúu ndó chi ke'é ndó ñandaa xí'in tayó'o.

12 Kivi nítai i tutu ña nixaa noo ndó, ta on sivi xa'a ña kuiti ndi'i ini i xa'a taa ta ke'é ña on vá'a xikuu ña, ni on sivi xa'a ña kuiti ndi'i ini i xa'a nivi na nixo'vi xí'in ña on vá'a ke'é tayó'o xikuu ña. Ta xa'a ña kuchiño saná'a ndó noo Ndios ndi ndixa kí'vi ní ini ndó xini ndó ndi'i xikuu xa'a ña nítai i ña.

13 Ñakán kía vitin xa nduva'a ní ini ndi. Saá tuku kúsi ní ini ndi xito ndi ña yoo ña kúsi ní ini taTito, chi ndó'ó xa chikaa ndó ndee ini ra.

14 Xa kisa ká'no i ndó'ó noo taTito, ta ndó'ó on vása ní-sakuka'an ndó noo i, chi ndixa va'a ní kisa ndivi ndó xí'in ra. Ta xí'in ñayó'o saná'a ndó ndi ñandaa kúu ndi'i to'on va'a nika'an ndi xa'a ndó xí'in ra. Ta ñii ki'va saá to'on ndaa kúu ndi'i saá to'on ña ndato'on ndi xí'in ndó'ó.

15 TaTito kí'vi ní ka ini ra xini ra ndó'ó kivi náka'an ra ndasaá va'a ní chikaa so'o ndó to'on ña ndato'on ra xí'in ndó, ta kisa ndivi ndó ndi'i ña ndukú ra noo ndó. Ta xí'in ñato'ó ní ta xí'in ña yí'vi ini ndó, ñaki'in ndó ra kivi nixaa ra noo ndó.

16 Ta vitin kúsi ní ini i chi ndi'i ñayó'o kisa ndaa ña noo i ndi ndixa yoo xa'a ña ndaa ini i

ndó'ó.

8

To'on yó'o ká'an ndí nivi na táku kuá'a ní ñoo taxi na ví'í ní s'í'ún xá'a ña chindeé na nivi nandá'ví na kándixa Jesucristo na táku ñoo Jerusalén

¹ Nañani yó xí'in náki'va yó, vitin kóni ndi ndato'on ndi xí'in ndó xa'a ñava'a ña kaaku ini Ndios ña taxi ra yóo ña ini nivi na kándixa Jesucristo na táku kuá'a ñoo estado Macedonia yó'o.

² Vará nivi yó'o ná'no ní ñayo'vi xó'vi na, ta yóo ñasij ní ini na. Ta vará nivi nandá'ví ní kúu na, ta on sivi nasí'nda kúu na, ta taxi na kuá'a ní s'í'ún ña chindeé nivi nandá'ví na kándixa Jesucristo na táku ñoo Jerusalén.

³ Ta yi'i ndakuiin i xa'a nayó'o ndi ndatán yóo ña kómí ñii ñii na, saá yóo ña taxi na, tãda saxo'vi xí'in mji na xa'a ña taxi na ña xini ñó'ó nda'a nandá'ví. Ta on sivi xí'in ñanduxa kúu ña taxi na ña, ta xí'in ñasij ní ini na taxi na kuá'a ní s'í'ún.

⁴ Tãda xaku ndá'ví ní na noo ndi ña ná ke'é ndi ñava'a xí'in na ña taxi ndi ña san'i na s'í'ún mji na noo s'í'ún ña xa nakaya ndi ña chindeé nivi na kándixa Jesucristo na kúu nandá'ví na táku ñoo Jerusalén.

⁵ Ta ña va'a ní ka ke'é na noo ña ndati ndi ke'é na. Saá chi si'na taxi xí'in mji na nda'a Ndios, ta saá tuku nãtaxi xí'in mji na nda'a mji ndi. Ta ña ke'é na saá kúu ña kóni Ndios.

⁶ Ta Tito kúu ta ta xa kixá'á nakaya s'í'ún ña taxi sij ndó xa'a ña chindeé ndó nivi nandá'ví

yó'o. Ta x̄a'a ñayó'o, x̄aku ndá'ví ndi noo ra ña saxino ra chiño yó'o.

7 Va'a ní kisa ndivi ndó ndi'i chiño ña ké'é ndó x̄a'a Jesucristo. Saá chi ndino'o ní ini ndó ndáa ini ndó Ndios, ta vivíi x̄ini ndó ndato'on ndó to'on ra x̄i'in n̄ivi, ta x̄ini va'a ndó ñandaa Ndios, ta chíkaa ní ndó ndee ña kisa chiño ndó noo Jesucristo, ta kí'vi ní ini ndó x̄ini ndó ndi'i. Ta vitin ndúkú ndi noo ndó ña va'a ní kasa ndivi ndó chiño ña taxi ndó si'ún x̄a'a ña chindeé ndó n̄ivi nandá'ví na kándixa Jesucristo ñoo Jerusalén.

8 On s̄ivi ña xá'nda chiño i noo ndó kúu to'on ña vitin ká'an i x̄i'in ndó, ta kuiti ndáto'on i x̄i'in ndó x̄a'a ña kundaa ini ndó ndi n̄ivi na kándixa Jesucristo na táku inká ñoo, nayó'o xa chíkaa ní na ndee, ta xa nakaya na ku'a ní si'ún x̄a'a ña chindeé na n̄ivi nandá'ví ñoo Jerusalén. Ta vitin kúchiño saná'a ndó án ñii k̄i'va ndino'o ini ndó kí'vi ini ndó x̄ini ndó n̄ivi nandá'ví yó'o.

9 Xa x̄ini ndó ndi Jesucristo kúu ra ta'a ta ká'no ini, ta ná'no ní ñava'a ké'é ra x̄i'in yó. Saá chi ta'a ta kómí ndi'i ñakuíká kúu ra, ta k̄isa ndá'ví x̄i'in m̄i ra x̄a'a yó. Ta x̄a'a ña k̄isa ndá'ví x̄i'in m̄i ra, vitin m̄i yó n̄ivi na kándixa ra kómí yó ndi'i ñakuíká Ndios.

10 Vitin ndáto'on i x̄i'in ndó ndasaá x̄ini ñó'ó kasa ndivi ndó chiño yó'o. Chi kujya yava ndó'ó x̄ikuu n̄ivi nanoó k̄ixá'á nákaya si'ún x̄a'a ña chindeé ndó n̄ivi nandá'ví na kándixa Jesucristo na táku ñoo Jerusalén. Ta saá tuku ndó'ó x̄ikuu n̄ivi nanoó k̄utoo ní taxi si'ún nda'a nandá'ví yó'o.

11 Ta vitin xínì ñó'ó saxìno ndó chiño ña kixá'á ndó kisa ndivi ndó. Ta ndatán kixá'á ndó kisa ndivi ndó chiño yó'o xí'in ñasìj ní ini ndó, ñii kì'va saá saxìno ndó chiño yó'o. Ta va'a ñii ñii ndó taxi ndó ndatán yóo ña kómí ndó.

12 Saá chi tá ndino'o ini yó kóni yó taxi yó ña kómí yó nda'a Ndios, ta saá táxi yó ndatán yóo ña kómí yó, ta ndixa Ndios náki'in va'a ra ña táxi yó nda'a ra. Ta on vása ndúkú Ndios noo yó ña taxi yó nda'a ra ña on koó kómí yó.

13 On xijin ndì ña taxi ndó ndi'i ña kómí ndó, ta koo ña kúmanj noo ndó, tá mií saá ñivi na naki'in ña taxi ndó nda'a na, nayó'o kukomí na nda kua'a ní ka ña xínì ñó'ó noo na. On xijin ndì ña koo saá,

14 ta ña kóni ndì kúu ña ñii ñii yó kukomí yó ña xínì ñó'ó yó. Vitin xí'in ña ví'í kómí ndó kúchiño chindeé ndó ñivi na kúmanj ña xínì ñó'ó noo. Ta saá nda kixaa kivi ña koo ña kúmanj noo ndó'ó, ta ñivi na naki'in ñava'a nda'a ndó, kuchiño na chindeé na ndó'ó kivi saá. Ta saá ñii ñii yó kukomí yó ña xínì ñó'ó yó nda'a yó.

15 Saá chi to'on Ndios ña ñitaa na xina'á káchí ña saá: “Ñivi na nakaya kua'a ní ñava'a, kómí na ñava'a xínì ñó'ó na, ta on vása ní-ndoo ndoso ka ña nda'a na. Ta ñivi na nakaya lo'o ñava'a, ta on vása ní-kumanj ka ña nda'a na”, káchí to'on Ndios.

16 Ta yi'j táxi j ña táxa'vi ña'á nda'a Ndios, chi chika'a ra ini ñani yó taTito ña yóo ña ndí'i ini ra xa'a ndó, ñii kì'va ndatán yi'j ndí'i ini j xa'a ndó'ó.

17 Ta taTito xí'in ñasìj ní ini ra, ñika'an ra ndí ndixa kasa ndivi ra chiño ña sakuiso j ra, chi ñó'o

ní ini ra x̄a'a ndó, ta ndino'o ní ini ra kóni ní ra xāa ra koto ra ndó'ó.

18 Ta x̄i'in taTito yó'o, ti'ví ndi inka tañani yó, ta kúu tāa ta kánóo va'a to'on x̄a'a noo ndi'i saá n̄ivi na kándixa Jesucristo na nákutá'an kūa'a ní ñoo. Saá chi tayó'o va'a ní kisa chiño ra x̄i'in ña sákūita ní'nó ra to'on va'a x̄a'a Jesucristo.

19 Ta ndi'i n̄ivi na kándixa Jesucristo na nákutá'an kūa'a ní ñoo, n̄ivi yó'o nākaxin na tañani yó yó'o ña ko'on ra x̄i'in ndi nda ñoo Jerusalén x̄a'a ña nataxi ndi si'ún nda'a n̄ivi nandá'ví na kándixa Jesucristo. Ta m̄ii ndi kisa ndivi ndi chiño yó'o x̄a'a ña taxi ndi ñato'ó nda'a Ndios, ta saá tuku kisa ndivi ndi chiño yó'o x̄a'a ña saná'a ndi ña kúsii ní ini ndi chindeé ndi n̄ivi yó'o.

20 Ta vivii kisa ndivi ndi chiño yó'o, chi ví'í ní si'ún kúu ña nákaya ndi noo kūa'a ní ñoo, ta nda lo'o on x̄iin ndi taxi ndi ña ka'an kuáchí n̄ivi x̄a'a ndi.

21 Ñakán chíkaa ní ndi ndee x̄a'a ña vivii kasa ndivi ndi chiño yó'o x̄i'in ñandāa noo Ndios, ta x̄i'in ñandāa noo n̄ivi.

22 Ta saá ti'ví ndi inka ka tañani yó ña ko'on ra x̄i'in ovi nañani yó yó'o. Tayó'o kūa'a ní yichi xa saná'a ra ndi on sivi tāa ta xúxán kúu ra, ta tāa ta va'a ní chiño kúu ra, ta kúsii ní ini ra chindeé ra n̄ivi. Ta vitin x̄a'a ña ndixa ndáa ní ini ra ndó'ó, xa chíkaa ini ra chindeé ra ndó'ó x̄i'in chiño yó'o.

23 Ta ñani yó taTito, ndixa ndákuiin i x̄a'a ra ndi ñii káchí kisa chiño ra x̄i'in i x̄a'a ña chindeé ndi ndó'ó. Ta nañani yó na ko'on x̄i'in ra, ndákuiin i x̄a'a nayó'o ndi kúu na nataa na xíka

chiño noo ndi'i nivi na kándixa Jesucristo na nákutá'an kuá'a ní ñoo, ta ndixa kánóo síkón ñato'ó Jesucristo xa'a chiño ña kisa ndivi nañani yó yó'o.

²⁴ Ta ndó'ó, va'a kasa ndaa ndó noo nañani yó yó'o ndí ndixa kí'vi ini ndó xíni ndó na. Tá ke'é ndó ñava'a saá xí'in nayó'o, ta saá nivi na kándixa Jesucristo na ti'ví nañani yó yó'o, kundaa ini na ndí on sivi ña manj kúu xa'a ña kúsij ní ini ndi xíni ndi ndó'ó.

9

¹ On vása xíni ñó'ó kuaku ndá'ví i noo ndó ña chindeé ndó nivi nandá'ví na kándixa Jesucristo na táku ñoo Jerusalén,

² chi xíni va'a i ndí ndino'o kúsij ini ndó chindeé ndó nivi yó'o. Ta xa kuá'a ní yichi nika'an i ñava'a xa'a ndó noo nivi na táku ñoo estado Macedonia yó'o. Nika'an i xí'in na ndí xa kuiya yava, ndó'ó na kándixa Jesucristo na táku ñoo estado Acaya, xa yóo ti'va ndó taxi ndó si'ún ña chindeé ndó nandá'ví na kándixa Jesucristo na táku ñoo Jerusalén. Kivi xini so'o naño Macedonia ndí ndó'ó naño Acaya xa chikaa ní ndó ndee ini mji ndó ña chindeé ndó nandá'ví naño Jerusalén, ta saá nivi na kándixa Jesucristo na táku ñoo estado Macedonia chikaa na ndee ña nákaya na si'ún xa'a ña chindeé na nandá'ví yó'o.

³ Ta saá ni, vitin ti'ví i ta Tito xí'in ovi ka nañani yó ña xa na noo ndó ña chindeé na ndó'ó ña vivii nakaya ndó si'ún yó'o. Ta saá on sivi ña manj kuu ña nika'an va'a i xa'a ndó, chi nika'an i

ndí ndó'ó xa yóo ti'va ndó taxi ndó s̄i'ún ña xa ñakaya ndó.

⁴ Saá chi ink̄a nañani yó naño Macedonia yó'o, táná xāa na x̄i'in̄i ñōo ndó, ta ɔn ta'án sax̄ino ndó ñakaya ndó s̄i'ún, ta saá kuka'an ní ñōo ndi, chi ndáa ini ndi ndó'ó ña xa yóo ti'va ndó x̄i'in̄i s̄i'ún ñakaya ndó. Ta ñii k̄i'va saá ndó'ó, tá ɔn ta'án koo ti'va ndó x̄i'in̄i s̄i'ún k̄iv̄i xāa ndi ñōo ndó, ta saá ndó'ó kuka'an ní ñōo ndó.

⁵ Ñakán k̄īa ch̄ikāa inīi ti'v̄īi ta Tito x̄i'in̄i ɔvi nañani yó ña xāa si'na na ñōo ndó ña chindeé na ndó'ó ñakaya ndó s̄i'ún ndatán k̄indōo ndó kasa ndivi ndó. Ta saá k̄iv̄i xāa ndi ñōo ndó, ta xa koo ti'va ndi'i s̄i'ún ña kóni ndó taxi ndó xa'a ña chindeé ndó nandá'ví. Ta x̄i'in̄i ña ke'é ndó saá, saná'a ndó ndí ndino'o ini ndó k̄usīi ini ndó taxi ndó s̄i'ún yó'o, ta ɔn s̄iv̄i x̄i'in̄i ñandux̄a kuu ña taxi ndó ña k̄iv̄i saá.

⁶ Naká'án ndó to'on ndíchí ña káchí saá: “Ñivi na lo'o ní chí'i, ta lo'o ní naki'in na. Ta ñivi na kūa'a ní chí'i, ta kūa'a ní naki'in na”, saá ká'an to'on ndíchí.

⁷ Ta saá ñii ñii ndó'ó x̄inīi ñó'ó taxi ndó ndatán yóo ña ch̄ikāa ini ndó, ta ɔn vá'a x̄i'in̄i ña chuchú ini ndó taxi ndó s̄i'ún, ta ni ɔn vá'a x̄i'in̄i ñandux̄a taxi ndó ña. Chi Ndios kí'vi ní ini ra x̄ini ra ñivi na x̄i'in̄i ñasīi ini táxi na s̄i'ún nda'a ra.

⁸ Ta Ndios kómí ra ndeē ke'é ra ñava'a x̄i'in̄i ndó ña naki'in ndó kūa'a ní kā ñava'a ñōo ña x̄inīi ñó'ó ndó. Ta saá ndi'i saá k̄iv̄i kukomí ndó ndi'i ña kon̄i ñó'ó ndó, tāndā ndōo kā ña ñōo ña kon̄i ñó'ó ndó. Ta saá kuchiño ndó saní'i ndó ña xa'a ña chindeé ndó ñivi na k̄isa ndivi kūa'a ní ñōo chíño va'a.

9 Chi to'on Ndios ña n̄ita na x̄ina'á káchí ña saá x̄a'a ñii t̄a va'a:

On s̄iví t̄a t̄a sí'nda kúu ra,

ta ví'í ní ñava'a xa saní'i ra n̄ivi ndá'ví.

Ta on ndi'i x̄a'a chiño va'a kisa ndivi t̄a t̄andaa yó'o,

ta kundeé ña koo ña ndi'i saá k̄iví ña va'xi, saá káchí to'on Ndios x̄a'a t̄a va'a yó'o.

10 Ta Ndios kúu t̄a t̄a táxi ndik̄in t̄ata nda'a n̄ivi na chí'i, ta táxi ra ñaxíxi nda'a ndi'i n̄ivi ña kuxu na. Ta m̄ji Ndios yó'o ndixa taxi ra ndi'i ñava'a x̄ini ñó'ó nda'a ndó, ta sakuina ra ñava'a kómí ndó, x̄a'a ña kuchiño taxi ndó ku'a'a ní ñava'a ña chindeé ndó inka n̄ivi.

11 Ta Ndios ke'é ra ña ndi'i ndó'ó kukuíká ndó x̄i'in ndi'i saá noo ñava'a. Ta saá ndi'i saá yichí kuchiño taxi ndó ku'a'a ní ña x̄ini ñó'ó nda'a n̄ivi na on koó ña kómí. Ta vitin x̄a'a ña taxi ndó s̄i'ún nda'a ndi ña nataxi ndi ña nda'a nandá'ví, ta saá ku'a'a ní n̄ivi na naki'in ñava'a yó'o taxi na ña táxa'vi ña'á nda'a Ndios.

12 Saá chi x̄a'a ña chindeé ndó vitin nañani yó x̄i'in náki'va yó nandá'ví, nayó'o naki'in na ña x̄ini ñó'ó na. Ta saá tuku x̄a'a ña chindeé ndó n̄ivi yó'o, taxi ndó ndí koo ku'a'a ní n̄ivi na taxi ña táxa'vi ña'á nda'a Ndios.

13 Ta x̄i'in chiño va'a yó'o ña chindeé ndó n̄ivi na kándixa Jesucristo na táku ñoo Jerusalén, saná'a kaxín ndó ndí ndino'o ní ini ndó kisa ndivi ndó ña xá'nda chiño to'on Jesucristo, ña kúu ña kándixa ndó. Ta saá ku'a'a ní n̄ivi kasa ká'no ní na Ndios x̄a'a ña va'a ndík̄on ndó yichí Jesucristo, ta kasa ká'no ní na ra x̄a'a ña ví'í ní ñava'a taxi ndó nda'a n̄ivi na on koó ña kómí.

¹⁴ Ta saá ñivi yó'o ka'an na ndukú na ñava'a ño Ndios xa'a ndó'ó, chi kí'vi ní ini na xini na ndó'ó. Saá chi kusij ní ini na xa'a ña kúu ndó ñivi na va'a ini, chi ñava'a ña káku ini Ndios yóo ña ini ndó.

¹⁵ ¡Ná taxi yó ña táxa'vi ña'á nda'a Ndios xa'a ña ká'no ní ñava'a saní'i ra mji yó! Ta ña ká'no ní ñava'a kúu ñayó'o, tãda ñon koó to'on naní'i yó ndato'on yó xa'a ña.

10

*Xí'in to'on yó'o taPablo ká'an ra
ndákuiin ra xa'a mji ra ño ñivi na ká'an
ndi ñon sivi taapóstol ndino'o Jesucristo kúu ra*

¹ Vitin xáku ndá'víi ño ndó, chi ñii kiva ndatán yóo Jesucristo ta ta ndá'ví ini, ta ta ta va'a ini saá yóo yi'i. Ta saá ni, sava ndó'ó ká'an ndó káchí ndó xa'a i ndi kivi yóo i xí'in ndó, kúu i ñii ta ta yí'vi ini xito ndó, ta saá ni, tá xíká ní yóo i ño ndó, ta ndatán yóo ta ta kútee ní, saá yóo i, chi táa i to'on kue'e ño tutu ña tí'víi xa nda'a ndó, saá káchí ndó xa'a i.

² Ta vitin xáku ndá'víi ño ndó ndi ñon kuu ndó ñivi na tá'yá ini. Ta saá ñon vása koni ñó'ó i ka'an i to'on kue'e xí'in ndó kivi xa'a i ño ndó. Ta saá ni, xani sijn i ndi ndixa koni ñó'ó i ka'an i to'on kue'e xí'in sava ndó'ó, na kúu ñivi na xani sijn xa'a mji ndi ndi táku ndi ké'é ndi ndatán yóo ña kóni ña ñon vá'a ña xá'nda chiño ñoyívi yó'o. Ta to'on vatá kúu ña xani sijn ndó saá xa'a ndi.

³ Vará ndixa táku ka ndi xí'in yiki koñu ndi ñoyívi yó'o, ta ñon sivi xí'in nde ñivi ñoyívi yó'o

kúu ña káni tá'an ndi xí'in ndee ña on vá'a ña xá'nda chiño ñoyívi yó'o.

⁴ Saá chi ndee ña yóo nda'a ndi ña kúu ña xíní ñó'ó ndi xa'a ña kani tá'an ndi xí'in ña on vá'a, on sivi ndee ña xíní ñó'ó nivi ñoyívi yó'o kúu ña. Chi ndee Ndios kúu ña xíní ñó'ó mji ndi, ta ndee yó'o kúchiño ña sandi'i ña xa'a ndi'i ndee on vá'a, vará ña kútu ní ñó'o kúu ña.

⁵ Ta saá xí'in ndee Ndios sándi'i ndi xa'a ñavatá ña yóo ini nivi ña táxi kuña'a ní ini na, ta sási ña noo na ña on kuchiño na koni va'a na Ndios. Ta sáná'a ndi nivi yó'o ña taxi na ndi'i ña xáni sijní mji na nda'a Jesucristo, xa'a ña nasama ra ña tãda kani sijní na ndatán kóni mji ra.

⁶ Ta ndó'ó, kivi tãdaa ndó kuu ndó nivi na xa va'a kisa ndivi ña kóni Jesucristo, ta saá mji ndi xa yóo ti'va ndi saxo'vi ndi inkã ndó'ó na on xijn kasa ndivi ña kóni ra.

⁷ Ta ndó'ó, ndasaá kuiti káa ña xíto ndó, saá kisa nani ndó xa'a ña. Ta saá ni, ndó'ó nivi na ndáa ini ña ndixa ñii yóo ndó xí'in Jesucristo, ta va'a ná kundaã ini ndó ndí ñii kiva saá mji ndi ñii yóo ndi xí'in Jesucristo.

⁸ Vará ká'no ní ñasij yóo ini j xa'a ndayí ña kómij xá'nda chiño j noo ndó'ó, ta on vása kúka'an noo j xa'a ndayí yó'o. Saá chi Jesucristo kúu ta ta taxi ndayí yó'o nda'a j xa'a ña chin-deé j ndó'ó ña va'a kua'no ndó yichí ra, ta on sivi ña sandi'ij xa'a ndó'ó kúu ña taxi ra ndayí yó'o nda'a j.

⁹ Ta on xijn j ña kani sijn ndó ndí xa'a ña sayí'ví j ndó'ó kúu ña nitaaj tutu ña tì'ví j nixaã noo ndó.

¹⁰ Chi sava ndó'ó ká'an kuáchí ndó xa'a j, káchí

ndó saá: “Tutu ña ñitaa tãPablo kue'e ní ká'an ña xí'in yó, ta saá ni, tá yóo ra ñíndichi mji ra xí'in yó, ta vitá ní ná'a ra noo yó, ta káa ra ndatán káa ñii tãa tã on vása kúchiño va'a ka'an noo ñivi”, saá káchí sava ndó'ó xa'a i.

¹¹ Ta ndó'ó, ñivi na káchí saá, xíni ñó'ó kundaa ini ndó ndí ndatán ká'an tutu ña tãa i kivi yóo xíká i noo ndó, ñii ki'va saá koo ña ke'é i xí'in ndó kivi xaá i noo ndó.

¹² Nda lo'o on xjin ndi ñii ke'é ndi ndatán ké'é ñivi na ña'a ní ini ta ndása ná'no xí'in mji na. Nayó'o ndasaá kuiti xí'in ñandichí sijn mji na kisa nani na xa'a mji na, án va'a ké'é na, án on vá'a ké'é na. Ta ñivi na kisa nani saá xa'a mji on sivi ñivi na ndino'o ndichí sijn kúu na.

¹³ Vará kúsij ini ndi xini ndi chiño ña kisa ndivi ndi, ta on vása kúña'a ini ndi xa'a chiño yó'o. Saá chi Ndios kúu tãa tã sakuiso chiño ndi'i ta xa'nda chiño ra noo ndi ndá ñoo kuu ña ko'on ndi kasa chiño ndi, ta Ndios taxi ra ndayí nda'a ndi ña kisa chiño ndi nda ñoo mji ndó vitin.

¹⁴ Ta mji ndi xikuu ñivi nanoó ndato'on xí'in ndó to'on va'a xa'a Jesucristo. Ta xí'in chiño ña kisa ndivi ndi noo ndó, nda lo'o on vása ní-ya'a ndoso ndi noo ña taxi Ndios ndayí nda'a ndi ña kisa chiño ndi.

¹⁵ Ta nda lo'o on vása ní-kisa ká'no xí'in mji ndi xa'a chiño ña inká ñivi kisa ndivi na. Ta nda víka, ña kóni ndi ta ndáti ndi kúu ña ñii ñii kivi kua'no ka ña ndáa ini ndó Jesucristo, ta saá kuchiño ndi kasa ndivi ndi chiño noo ku'a'a ní ka ñivi na táku ñoo yatin noo táku ndó, vará nda ñii kivi on kasa ndivi ndi chiño ña on ta'an sakuiso Ndios ndi'i.

16 Ta saá tuku ndáti ndi ta kóni ndi kọ'on ndi ka'an ndoso ndi to'on va'a xa'a Jesucristo noo niivi na táku ñoo xíká ní noo táku ndó, noo on ta'an koni so'o niivi to'on yó'o. Saá chi on xiin ndi kasa ká'no xí'in mii ndi xa'a chiño ña xa kisa ndivi inká niivi.

17 Chi to'on Ndios ña niita na xina'á káchí ña saá: “On vá'a kasa ká'no niivi xí'in mii na xa'a ñava'a kisa ndivi na, ta va'a ka nayó'o ná kasa ká'no ní na ñava'a kisa ndivi Ndios”, káchí to'on Ndios.

18 Chi on sivi niivi na kisa ká'no xí'in mii kúu niivi na kánóo va'a ñato'ó xa'a noo Ndios, ta niivi na Ndios ká'an ra to'on va'a xa'a, nayó'o kúu niivi na kánóo va'a ñato'ó xa'a noo ra.

11

1 Xáku ndá'ví i noo ndó vitin ña kasa ká'no ini ndó ta kundeé ka ini ndó xí'in ña ka'an lo'o i xa'a mii i xí'in ndó, vará xáni siji i ndi ndatan ká'an ñii ta ta sana, saá yoo ña ká'an i ku'a ní to'on xa'a mii i.

2 Ndios taxi ra ña ndí'i ní ini i xa'a ndó'ó koto sandakoo ndó ña vivii ndikon ndó yichi Jesucristo. Ta yi i, ndatan yoo ñii yivá xí'in ñii ña'a lo'o sa'ya ra, ta xa kindoo ra taxi ra ñálo'o yó'o ña tonda'a ña xí'in ñii ta, saá yoo i xí'in ndó. Saá chi xa kindoo i taxi i ndó'ó nda'a Jesucristo ña kutaku ndó xí'in ra, ta ndatan koo ñii la'á yi ña'a saá koo ra xí'in ndó. Ta kóni i ña ndatan yoo ñii ñálo'o ñándii ndino'o ña on ta'an tonda'a nda ñii ta, saá kóni i koo ndó kivi kixa'a ña taxi i ndó'ó nda'a ra.

³ Ta ndixa ndí'i ní ini i xa'a ndó koto nivi na vatá sandá'ví na ndó'ó, ndatán nixiyo xina'á kivi tikoo sandá'ví rí ñáEva. Ta saá nivi vatá yó'o satí'ví na sini ndó xa'a ña sandakoo ndó yichí va'a Jesucristo ña kúu ña ndíkɔn ndó vitin xí'in ña ndino'o ní ini ndó.

⁴ Ndixa ndí'i ní ini i xa'a ndó, chi tá kixaa nivi noo ndó ta ká'an na xí'in ndó xa'a inka Jesucristo ta on sivi ní-ka'an ndi xí'in ndó xa'a kúu ra, ta xí'in ñasii ini ndó náki'in ndó to'on ña vatá ña ká'an nivi yó'o. Ta saá xí'in ñasii ní ini ndó náki'in ndó inka níma ña on sivi Níma Ndios ndino'o ña xa naki'in ndó kúu. Ta ñii kiva saá, tá kixaa nivi noo ndó ta ká'an ndoso na inka to'on xa'a Jesucristo, ta to'on yó'o on sivi ñii yu'ú yóo ña xí'in to'on va'a ña ndaa ña xa kandixa ndó, ta saá xí'in ñasii ní ini ndó náki'in ndó to'on vatá ña ká'an nivi yó'o.

⁵ Ta yii, on vasa xáni sini kúu ñii taa ta nino ka noo nataa na sákunaní ndó “naapóstol ná'no.”

⁶ Vará yii on sivi ñii taa ta ti'va ní ka'an noo nivi kúu i, ta ndixa kúu i ñii taa ta xini va'a to'on ña ndaa Ndios. Ta ndí'i saá kivi xí'in ndí'i ña ké'é i ta xí'in ndí'i ña ká'an i, sáná'a káxini noo ndó ndí ndixa xini va'a i to'on ña ndaa yó'o.

⁷ ¿Án xáni sini ndó ndí ñii ña on vá'a ké'é i xí'in ndó?, chi kisa nino xí'in mii xa'a ña kisa to'ó i ndó'ó xí'in ña nika'an ndoso sii i to'on Ndios noo ndó, chi on vasa ní-naki'in i sí'un nda'a ndó xa'a chiño yó'o.

⁸ Ta xa'a ña kuchiño kasa ndivi chiño yó'o xa'a ña chindeé ndó'ó, inka nivi na kándixa Jesucristo na táku inka ñoo, nayó'o taxi na lo'o

ña xínì ñó'óì nda'aì. Ta xa'a ña ñaki'inì s'ì'ún nda'a nayó'o, ndatán yóo ta ta kisa ku'ná ñava'a inka ñivi, saá ñixiyoì.

⁹ Ta kivi ñixiyoì kisa chiñoì ñoo ndó'ó ñoo Corinto, ta ñon vása ní-sandi'iì ndó'ó ña taxi ndó nda lo'o ña xínì ñó'óì nda'aì. Ta ñañani yó na táku ñoo estado Macedonia, kixi na ta taxi na ña xínì ñó'óì nda'aì. Saá chi nda lo'o ñi-xiinì kooì ndatán yóo ñii ña yo'vi ní ta veé ní ñoo ndó. Ta ñii ñii kivi vaxi ñii ki'va saá ñon taxiì ña kundi'i ini ndó xa'aì ña taxi ndó ña xínì ñó'óì nda'aì.

¹⁰ Ndixa kúndaà iniì ndí to'on ña ndaa xa'a Jesucristo táku ña iniì, ta ñii ki'va saá kúndaà iniì ndí ñandaà kúu to'on ña káchí saá: nda ñii ndó'ó ta nda ñii inka ñivi na táku ndi'i saá ñoo estado Acaya ñoo táku ndó, ñon kuchiño ndó kasi ndó ñooì ña ka'an ndoso sjiì to'on va'a xa'a Jesucristo, chi ña chíkaa ña kúsiì ní iniì kúu ña ké'éì saá, ta nda lo'o ñon vása náki'inì s'ì'ún nda'a ndó.

¹¹ Ta, ¿ndachun ké'éì saá xí'in ndó? ¿Án xáni sijnì ndó ndí ké'éì saá, chi ñon vása kí'vi iniì xínìì ndó'ó? Ó'on, ñon sivi saá. Chi Ndios xínì va'a ra ndí xí'in ña ndino'o iniì kí'vi iniì xínìì ndó'ó.

¹² Tãnda kivi vitin ñon vása ní-taxiì ña nda ñii ndó'ó cha'vi ndó yi'ì xa'a chiño Jesucristo ña kisa ndiviì ñoo ndó. Ta ndi'i kivi vaxi nda lo'o ñon nasamaì ña ké'éì saá xí'in ndó. Ta saá nataa na kúu naapóstol vatá, na kúu na náki'in s'ì'ún nda'a ndó, ñon naní'i na xa'a ña kasa ká'no xí'in mji na, vará nayó'o káchí na ndí ñii kúu na xí'in mji ndi, na kúu naapóstol ndino'o.

¹³ Ta ndixa nataa yó'o ñon sivi naapóstol ndino'o kúu na, ta sándá'ví na ñivi chi káchí na

ndí naapóstol na sakuiso chiño Jesucristo kúu mji na. Ta sava chiño ké'é na, ndatán ná'a chiño ké'é naapóstol ndino'o saá ná'a ña. Ta saá ni, naapóstol vatá yó'o on vása xí'in ña ndino'o ini na kisa chiño na noo Jesucristo.

¹⁴ Ta on vása náka'nda ini ndi xini ndi ña ké'é nayó'o saá, chi mji ñanímā ndiva'a ká'no Satanás ná'a ña ndatán livi yé'e ná'a ñii ñaángel Ndios.

¹⁵ Ta saá on vása náka'nda ini ndi tá nivi na kisa chiño noo ñanímā ndiva'a ká'no Satanás sándá'ví na kuā'a ní nivi, chi ké'é na sava chiño ña ná'a ndatán ná'a chiño ña ndaa. Ta saá ni, nivi na vatá yó'o, tá kixaa kivi sondí'í, ta Ndios cha'vi ra na ndatán yóo ña ké'é na.

TaPablo ndátoto'on ra ndí nixó'vi ní ra xa'a chiño ña kisa ndivi ra chi kúu ra taapóstol

¹⁶ Tuku ká'an i ñayó'o xí'in ndó: On xiin i ña nda ñii ndó'ó kani sin i ndó ndí kúu i ñii ta ta sána sin i. Ta saá ni, tá xáni sin i ndó ndí kúu i ta ta sána sin i, ta ndúkú i noo ndó ña kündeé ini ndó noo ña ka'an i xí'in ndó ñii ki'va ndatán kündeé ini ndó noo to'on ña ká'an nivi na sána sin i noo ndó. Saá chi vitin ka'an lo'o i to'on ña kasa ká'no xí'in mji i.

¹⁷ Ta to'on ña ka'an i vitin on sivi xí'in ndayí Jesucristo kuu ña, saá chi ka'an i ndatán ká'an ñii tasána, chi to'on ña kasa ká'no xí'in mji i kuu ña.

¹⁸ Yóo kuā'a ní nivi na ká'an to'on ña kisa ká'no xí'in mji na, chi yóo ña kisa ndivi na ñoyívi yó'o, ta saá vitin yi'i ka'an i to'on ña kasa ká'no xí'in mji i.

19 Ta ndó'ó, xáni sɪnɪ ndó ndí nɪvi na ndíchí ní sɪnɪ kúu ndó. Ta xá'a ñayó'o, xí'in ñasɪɪ ní ini ndó ndixa kúndeé ini ndó xínɪ so'o ndó nɪvi na ká'an to'on sána.

20 Ta ñii kɪ'va saá kúndeé ini ndó xí'in nɪvi na kúsiɪ ini xá'nda chiño noo ndó ña kasa ndivi ndó ndi'i ña kóni na, ta kúndeé ini ndó xí'in nɪvi na sándá'ví ndó'ó, ta kúndeé ini ndó xí'in nɪvi na xáa noo xínɪ ndó'ó, ta kúndeé ini ndó xí'in nɪvi na xí'in nda'a na, káni na noo ndó.

21 Ta yɪ'i, ɪndá'ví ní taa kúu ɪ!, chi on koó lo'o ví ndee kómɪ ɪ xá'a ña ke'é ɪ ña on vá'a yó'o xí'in ndó. Saá chi taa tã yá'a ní vitá kúu ɪ, ta kúka'an ní noo ɪ xá'a ñayó'o.

Yóo inkã nɪvi na on vása kúka'an noo ká'an to'on ña kisa ká'no xí'in mɪi na, ta ñii kɪ'va saá yɪ'i vitin kã'an ɪ to'on ña kasa ká'no xí'in mɪi ɪ, vará ndatán yóo to'on ña ká'an taa tã sána saá koo to'on ña kã'an ɪ xí'in ndó vitin.

22 Ta nɪvi yó'o, ¿án kisa ká'no xí'in mɪi na xá'a ña kúu na nɪvi nahebreo ndino'o? Ta saá tuku yɪ'i kúu ɪ ñii taa tã kúu tãhebreo ndino'o. ¿Án nayó'o kisa ká'no xí'in mɪi na xá'a ña kúu na nɪvi nañoo Israel? Saá tuku yɪ'i kúu ɪ taa tãñoo Israel. ¿Án nayó'o kisa ká'no xí'in mɪi na xá'a ña kúu na sã'ya ñani síkuá tãAbraham? Saá tuku yɪ'i kúu ɪ ñii sã'ya ñani síkuá tãAbraham.

23 ¿Án nayó'o kisa ká'no xí'in mɪi na xá'a ña kúu na nɪvi na kisa chiño noo Jesucristo? Ta yɪ'i, ví'í ní kã chiño xa kisa ndivi ɪ noo chiño ña kisa ndivi nayó'o. (Xí'in to'on yó'o kisa ká'no xí'in mɪi ɪ, vará ndatán yóo ñii taa tã sána sɪnɪ, saá yóo ɪ xí'in to'on ña ká'an ɪ vitin.) Ta yɪ'i, xɪnakaa ɪ

ve'e kaa kuá'a ní ká yichí ñoṛo nayó'o; ta ñivi kuá'a ní ká yichí kani ní na yí'i ñoṛo ña kani na nayó'o; ta kuá'a ní yichí ñixiyo yatin ní ña kivi i, ní kúu.

²⁴ Ta ɔ'on yichí tiin najudío yí'i, ta kani na yí'i xí'in kuártá, ta ñii ñii yichí yó'o oko xa'on komi yichí suku na kuártá yí'i.

²⁵ Ta uní yichí tiin ñivi yí'i, ta kani ní na yí'i xí'in nduku, ta ñii yichí ñii ti'vi ñivi koon ní na yuu yí'i. Ta uní yichí tón barco ñoṛo xinakaa i ñiketá nó ini takuií mini. Ta ñii ní ñoo ta ñii ní ndivi xinoo i ñoṛo takuií mini nda ñixaa ñivi sakaku na yí'i.

²⁶ Ta kuá'a ní kivi ñixika i kuá'a ní ñoo, ta ñiya'a i takuií yuta ná'no ní ñoṛo yatin ní ñixiyo ña tani i ñoṛo takuií kuá'a yó'o. Ta ñiya'a i yichí ñoṛo yiyo ní kani nakuí'na yí'i, ta ñixika i yichí ñoṛo ñixiyo ña yiyo ní ka'ni ñivi yí'i, na kúu najudío án ñivi na on sivi najudío kúu. Ta ñixika i yuku ta ñixika i ñoo ná'no ñoṛo ñixiyo ña yiyo ní ka'ni na yí'i. Ta xí'in tón barco ñixika i ñoṛo takuií mini, ta ñixiyo ña yiyo ní kivi i tixin takuií yó'o. Ta ñixika i ñoṛo táku ñivi na ká'an kúu nañani yó, ta nayó'o kúu na ñivi vatá, ta ñixiyo ña yiyo ní ke'é nayó'o ña on vá'a xí'in i.

²⁷ Ñii ñii kivi ndeé ní kisa chiño i, ta kuá'a ní ñayoví ñindo'o i. Kuá'a ní ñoo on vása ní-kuchiño kusun i; kuá'a ní yichí ñixi'í ní i soko; kuá'a ní yichí ñiyichí ní i takuií; kuá'a ní yichí on vása ní-xixi i; kuá'a ní yichí ñixi'í ní i kaxin; ta kuá'a ní yichí on vása ní-xiyo tikoto ña kundixin i.

²⁸ Ndi'i ñayó'o kúu ña ñixoví i, ta saá tuku

ndi'i saá kivi ñii káchí yóo ña sándi'i ini i xa'a ndi'i nivi na kándixa Jesucristo na nákutá'an kua'a ní ñoo.

²⁹ Saá chi tá yóo nivi na kándixa Jesucristo, ta ndeé ní ndó'o na ñii ku'e'e, ta saá yi'i ndatán yóo ñii ta ta ñii káchí ndeé ní ndó'o ñii ku'e'e xí'in nivi yó'o, saá yóo i, xa'a ña kí'vi ní ini i xini i nayó'o. Ta tá yóo inká nivi na chinda'a nivi na kándixa Jesucristo ña ki'vi nayó'o kuachi, ta yi'i sáa ini i xini i nivi na chinda'a yó'o.

³⁰ Tá xini ñó'ó ka'an i to'on xa'a ña kasa ká'no xí'in mii i, ta saá va'a ná kasa ká'no xí'in mii i chi yóo kua'a ña sáná'a noo ndó ndí ta ta vitá kuu i.

³¹ Ta Ndios, ta ta kuu Yivá Jesucristo, Ta ta Ká'no noo yó, va'a ná kasa ká'no yó ra ndi'i saá kivi. Ta mii Ndios yó'o kuu ta ta ndákuiin xa'a i ndí on sivi ñavatá kuu to'on ña ndátotoon i xí'in ndó.

³² Ñii kivi tá nixiyo i ñoo Damasco, ta nixiyo ñii tagobernador, ta ta kisa chiño noo tarey Aretas xikuu ra. Ta tagobernador yó'o xa'nda chiño ra noo natropa ña kundaa na yé'é ñoo Damasco yó'o, ña ndáti na keta i yé'é ñoo yó'o xa'a ña tiin na yi'i ta chikaa na yi'i ini ve'e ka.

³³ Ta saá ni, nivi na xini tá'an xí'in i chikaa na yi'i ini ñii chikiva ká'no, ta katón na ña xí'in yo'o, ta katakaa ndaa na chikiva yó'o noo nákaa i, noo ventana chí ke'e, ta sanoo na chikiva yó'o sata nama ña xino nduu ñoo Damasco yó'o, ta noo i nda noo ño'o. Saá nikaaku i.

12

TaPablo ndátotoon ra xa'a mii ra

n̄ix̄a'ān ra ñoyívi n̄ino nd̄a mí noo s̄íkón ndino'o

¹ Vará ña ɔn vása ndáyá'ví kúu ña ká'ān̄ i tɔ'on ña kása ká'no xí'in m̄iī i, ta saá ni, ndatɔ'on̄ i x̄a'a ña sanat̄ivi Jesucristo noō i, ta ndatɔ'on̄ i x̄a'a ña saná'a ra noō i.

² Ta xa yóo uxū kom̄i kuiya kúu ña, ta Ndios ke'é ra xí'in ȳi' i, ɬa ɬa kándixa Jesucristo, ndí n̄ix̄a'ān̄ i nd̄a ñoyívi n̄ino nd̄a mí noo s̄íkón ndino'o. (Ta ɔn vása x̄inī i án n̄ix̄a'ān̄ i xí'in ȳikí koñū i, án ndasaá kuiti nímā i kúu ña n̄ix̄a'ān̄. Ta Ndios kúu ɬa ɬa ndixa x̄inī ndasaá n̄ix̄iyo ñayó'o.)

³ Vará ɔn vása x̄inī i án xí'in ȳikí koñū i n̄ix̄a'ān̄ i, án ndasaá kuiti nímā i kúu ña n̄ix̄a'ān̄,

⁴ ta ndixa kúndā a inī i ndí n̄ix̄a'ān̄ i ñoyívi n̄ino nd̄a mí noo s̄íkón ndino'o noo yóo Ndios. Ta ñoyívi n̄ino yó'o x̄inī sɔ'ō i tɔ'on ña ɔn vása kúchiño ka'ān̄ i x̄a'a, chi Ndios ɔn vása táxi ra ndayí nda'a nd̄a ñiī n̄ivi ka'ān̄ na x̄a'a tɔ'on yó'o.

⁵ Ta x̄a'a ña Ndios nākāxin ra ȳi' i n̄ix̄a'ān̄ i x̄itō i ñoyívi n̄ino, yóo x̄a'a ña kivi ka'ān̄ i tɔ'on ña kasa ká'no xí'in m̄iī i. Ta saá ni, ɔn ka'ān̄ i saá, chi ndasaá kuiti kasa ká'no xí'in m̄iī i chi yóo kūa'a ña saná'a ndí ɬa ɬa vitá ní kúu i.

⁶ Ta saá ni, tá ȳi' i kónī i ka'ān̄ i tɔ'on x̄a'a ña kasa ká'no xí'in m̄iī i, níkúu, ta saá ɔn s̄ivī ɬa ɬa ka'ān̄ tɔ'on kí'ví kuiti kuū i táná ka'ān̄ i saá, chi nina tɔ'on ndixa nd̄ā kuu ña ka'ān̄ i. Ta saá ni, ɔn x̄iin̄ i ka'ān̄ i tɔ'on ña kasa ká'no xí'in m̄iī i, chi ɔn x̄iin̄ i ndí kuiti xí'in tɔ'on ña ka'ān̄ i x̄a'a m̄iī i kuu ña sanoō i inī ndó ndí ɬa ɬandā̄ kúu i. Ta va'a ka ná koto káxín m̄iī ndó ndasaá ké'é i, ta kon̄i sɔ'ō ndó tɔ'on ña ndátɔ'on̄ i, ta saá ndixa kundā̄ inī ndó ndasaá yóo i.

7 Ta Ndios on vása ní-xiin ra ña koo ña kuña'a ní ini*̄* xa'a ñava'a ká'no ña saná'a ra noo*̄* kivi sandaa ra yi'i ñoyivi ñino. Ta saá Ndios taxi ra ndayí nda'a ñii ña xíka chiño noo ñanímá ndiva'a ká'no Satanás xa'a ña satakué'e ña yi'i. Ta ndatán yóo ñiño ña ñiki'vi yiki koñu*̄*, ta sándi'i ní ña yi'i, saá yóo ña sáxo'vi ní yi'i.

8 Ta xa un*̄* yichi xaku ndá'vi noo Ndios ña kindaa ra ña sáxo'vi ní yi'i yó'o.

9 Ta Ndios ñika'an ra xí'in*̄*, kachi ra saá: “Ndee*̄* ña va'a ña saní'i táku ini ún kúu kuiti ña xini ñó'ó ún. Saá chi tá vitá ní kóni ún, ta xa'a ñayó'o va'a koto ñivi ndí ndee ña kómí ún kúu ndee ña káku noo yi'i”, kachi Ndios xí'in*̄*. Ta saá kúsi*̄* ní ini*̄* xa'a ña kúu*̄* ta ta vitá ní, chi xa'a ñayó'o, Jesucristo kúchiño taxi ra ndee ká'no ra ña koo ña xí'in*̄*.

10 Xa'a ña kí'vi ní ini*̄* xini*̄* Jesucristo, ñakán kía kúsi*̄* ní ini*̄* kivi xito*̄* ña ká'an ñivi ndi'i to'on ndiva'a xí'in*̄*, ta kúsi*̄* ní ini*̄* xa'a ña kómí*̄* ku'a ní tondíni, ta kúsi*̄* ní ini*̄* kivi ndíkon ñivi sáxo'vi na yi'i xa'a ña kándixa*̄* Jesucristo, ta kúsi*̄* ní ini*̄* xa'a ndi'i inká tondó'ó ña yóo noo*̄*. Saá yóo ña, chi kivi tá vitá ní kóni*̄*, ta ká'no ka ndee Ndios yóo ña xí'in*̄*.

11 Ndatán ká'an ñii tasána, saá ñika'an*̄* to'on va'a ña kisa ká'no xí'in mii*̄*. Ta saá ni, ndó'ó kúu ñivi na chinda'á yi'i ña ndakuiin*̄* xa'a saá. Chi vará yóo xa'a ña ndó'ó ka'an ndó to'on va'a xa'a yi'i, ta saá ni, xaa noo ndó xini ndó yi'i. Vará on sivi ta ta ndaya'vi ní kúu*̄*, ta on sivi ta ta lo'o ní ka ví ndaya'vi noo nataa na sákunaní ndó “naapóstol ná'no” kúu*̄*.

12 Ñii ñii kivi ñixiyo i xí'in ndó, ta on vása ní-sandakoo i ké'é i kua'a ní ñava'a ña saná'a noo ndó ndee Ndios, ta ñii kiva saá xí'in ndee Ndios ke'é i kua'a ní milagro xí'in inka ñava'a ná'no ña taxi ña ñaka'nda ini ñivi xini na ña. Ta ndi'i ñava'a yó'o ña ke'é i noo ndó kúu ña kisa ndaa xa'a i ndi ndixa kúu i taapóstol ndino'o.

13 ¿Án xáni sinj ndó ndi chikaa ñinoj ndó'ó noo inka ñivi na kándixa Jesucristo na táku inka ñoo? Ndixa on sivi ñii káchí ke'é i xí'in nayó'o kúu ña ké'é i xí'in ndó'ó, chi ñaki'in i si'un nda'a ñivi na kándixa Jesucristo na táku inka ñoo, ta nda lo'o on vása ní-sandi'ij ndó'ó ña taxi ndó ña xini ñó'ó nda'a i. ¿Án xáni sinj ndó ña on vá'a kúu ña on vása ní-sandi'ij ndó'ó saá? Ta saá vitin, xáku ndá'ví i noo ndó ña kasa ká'no ini ndó xa'a ña on vá'a yó'o ke'é i xí'in ndó!

Ta Pablo ndát'o on ra xí'in na kándixa Jesucristo na táku ñoo Corinto ña xa yóo ti'va ra ko'on ra yichi unj koto ra na

14 Ta vitin xa yóo ti'va i ko'on i yichi unj koto i ndó'ó. Ta nda lo'o on sandi'ij ndó'ó ña taxi ndó lo'o ña xini ñó'ó i nda'a i. Chi on vása xinj ña taxi ndó si'un ndó nda'a i, ta ña kóni ndino'o i kúu ña nataxi xí'in mji ndó nda'a Jesucristo. Saá chi ndatán yóo sa'ya i, saá yóo ndó noo i. Ta chiño noo ñivi na kúu yivá si'í naválí kúu ña nakaya na si'un xa'a ña chindeé na sa'ya na, ta on sivi chiño noo naválí kúu ña nakaya na si'un xa'a ña chindeé na yivá si'í na.

15 Ta saá yij, xí'in ñasij ní ini i xa yóo ti'va i taxi i ndi'i ña kómij xa'a ña chindeé i ndó'ó, tãnda taxi ndi'i xí'in mji i xa'a ña chindeé i ndó'ó.

Ta ñii ñii kivi vaxi kua'no ka ña kí'vi ní ini i xini i ndó'ó, ta ndó'ó, ¿án ñii ñii kivi kua'an noo ka ña kí'vi ini ndó xini ndó yi'i?

16 Ndó'ó kúndaḡ va'a ini ndó ndí nda ñii kivi on vása ní-sandi'i i ndó'ó taxi ndó si'ún nda'a i. Ta saá ni, sava ndó'ó xani sini ndó ndí yi'i xa sandá'ví i ndó'ó xí'in ñandíchi sini i. Ta nda lo'o on vása saá.

17 ¿Án xani sini ndó ndí sandá'ví i ndó'ó xí'in ña ké'é nañani yó na ti'ví i nixaḡ na noo ndó? Nda lo'o on vása saá.

18 Ñani yó ta Tito xí'in inka tañani yó, nayó'o kúu nataḡ na ti'ví i nixaḡ noo ndó. Ta ndixa kúndaḡ ini ndó ndí nañani yó yó'o on vása ní-sandá'ví na ndó'ó. Ta, ¿án on sivi ñandaḡ kúu ña ta Tito xí'in yi'i ñii ki'va vivíi nixiyo ini ndí xí'in ndó, ta ñii ki'va vivíi kisa ndivi ndí xí'in ndó?

19 ¿Án xani sini ndó ndí ndixa ndíso ndí kuachi ña sákuiso ndó ndí'i, ta saá táa ndí tutu yó'o ña ndakuijn ndí xa'a ndí? Nda lo'o on sivi saá. Ta nda víka, ndí'i mii yó kúu nivi na kándixa Jesucristo, ta noo Ndios ká'an ndí ndí'i to'on ña ndát'o'on ndí xí'in ndó. Ta ndixa ndí'i ña kisa ndivi ndí kúu xa'a ña vivíi kua'no ka ndó yichi Jesucristo, chi ndó'ó kúu nañani yó xí'in náki'va yó, na kí'vi ini ndí xini ndí.

20 Ta yi'ví ini i ndí kivi xaḡ i noo ndó, ta on naní'i i ndó'ó yóo ndó ndatán yóo ña kóni i, ta ndó'ó, on naní'i ndó yi'i yóo i ndatán yóo ña kóni ndó'ó. Saá chi ndí'i ní ini i koto nda sava ndó náa ní ndó xí'in tá'an ndó, ta sava ndó kisa kuini ini ndó xini tá'an ndó, ta sava ndó yóo ña saḡ ini ndó xini tá'an ndó, ta sava ndó xa nata'vi tá'an ndó,

ta sava ndó yóo tɔ'on ká'an ndó ta sátakué'e ña ini tá'an ndó, ta sava ndó yóo tɔ'on ká'an kuáchí ndó xa'a xí'in tá'an ndó, ta sava ndó'ó xa ndu ndó ñivi na ña'a ní ini, ta sava ndó'ó xa ndu ndó ñivi na sáa ini ta ndá'yi ndó ta ɔn vása vivíi táku ndó xí'in tá'an ndó.

²¹ Ta saá tuku ndí'i ní ini i ndí kivi xa'i noo ndó ndí Ndios taxi ra ña kuka'an noo i xa'a ña ɔn vá'a táku ndó. Saá chi tá xa'i noo ndó, ta naní'i i ndó'ó ndí ɔn ta'an nandikó ini ndó, ni ɔn ta'an sandakoo ndó ndi'i ña ɔn vá'a ké'é ndó, ta saá kuchuchú ní ini i koni i ndó'ó, tãda kuaku ní i xa'a ña ɔn vá'a ké'é ndó. Saá chi xina'a sava ndó xiki'vi ndó kuachi xí'in náña'a ná ɔn sivi násí'í ndó kúu, án xiki'vi ndó kuachi xí'in nataa na ɔn sivi yi ndó kúu, án xiki'vi ndó ndi'i saá noo kuachi kini. Ta ndí'i ní ini i ndí sava ndó'ó na ke'é ña ɔn vá'a saá, ɔn ta'an nandikó ini ndó, ta ni ɔn ta'an sandakoo ndó ña ké'é ndó ña ɔn vá'a yó'o.

13

¹ Xa yatin kixaa kivi ña ko'ɔn i koto i ndó'ó, ta ñayó'o kuu yichi un i ña xa'i koto i ndó'ó. Saá chi ndayí Ndios ña ñtaa na xina'a káchí ña ndí xa'a ña kuchiño ñivi kasa nani na kuachi xí'in ñandaa, xini ñó'ó ɔvi án un i ñivi ña ndakuin na kasa ndaa na xa'a kuachi, káchí ndayí Ndios.

² Kivi tá ñixiyo i xí'in ndó yichi ɔvi, ta ndato'on i tɔ'on yo'vi xí'in ndó'ó na kúu na ɔn xii sandakoo ké'é ña ɔn vá'a. Ta vitin vará ɔn vása ñíndichi i xí'in ndó, ta tuku ká'an i xí'in ndi'i ndó ndí xini ñó'ó sandakoo ndó ké'é ndó

ña on vá'a. Tá on xjin ndó kasa ndivi ndó saá, ta kivi xaaj i noo ndó, ta yo'vi sando'o i ndó'ó.

³ Saá ke'é i xí'in ndó, chi ndó'ó ndúkú ndó ña saná'a káxín i noo ndó ndí ndixa Jesucristo taxi ra ndayí nda'a i ña ndato'on i to'on ra xí'in ndó. Ta Jesucristo on vása ké'é ra xí'in ndó ndatán ké'é ñii taa ta on vása kómí ndee, ta ña ké'é Jesucristo xí'in ndó saná'a ña ndí ndixa kúu ra taa tandeé ní.

⁴ Vará Jesucristo nixiyo ra ndatán ñii taa ta on vása kómí ndee kivi katakaa ndaa na ra nda'a tón cruz, ta nixi'i ra, ta vitin xí'in ndee ká'no Ndios táku ra. Saá tuku mji ndi, vará ñii káchí xí'in Jesucristo kúu ndi nataa na on koó ndee kómí, ta ñii káchí xí'in ra táku ndi xí'in ndee Ndios xa'a ña kasa chiño ndi noo ndó'ó.

⁵ Ta ndó'ó xini ñó'ó koto va'a xí'in mji ndó, xa'a ña va'a kundaa ini ndó án ndino'o ini ndó kándixa ndó Jesucristo. Ta saá va'a ná koto ndoso xí'in mji ndó án ndixa kándixa ndó ra. Tá keta va'a ndó noo ña koto ndoso xí'in mji ndó saá, ta saá kundaa ini ndó ndí Jesucristo táku ra ini ndó. Tá on vása keta va'a ndó saá, ta on sivi nivi na ndino'o ini kándixa Jesucristo kúu ndó.

⁶ Ta mji ndi, kundaa ini ndi ndí ndó'ó nákoní ndó ndí xa keta va'a ndi noo ña xito ndoso xí'in mji ndi saá, chi kúu ndi nataa na ndixa ndino'o kándixa Jesucristo, ta táku ra ini ndi.

⁷ Ta ndúkú ndi noo Ndios ña chindeé ra ndó'ó, ña on ke'é ndó nda ñii ña on vá'a. Saá chi ña ndaya'ví ní ka noo ndi kúu ña ké'é ndó ñava'a ndatán kóni Ndios. Ta lo'o kuiti ndaya'ví noo ndi tá sava ndó'ó xáni sijní ndó ndí on vása kómí ndi ndayí Jesucristo ña kisa chiño ndi noo ndó, chi

xáni s̄inj̄i ndó ndí ɔn vása ní-keta va'a ndj̄i nɔɔ ña x̄ito ndoso xí'in m̄ij̄i ndj̄i. ¡Ta ɔn vása saá!

⁸ Chi m̄ij̄i ndj̄i, ɔn vása kúchiño ke'é ndj̄i nda ñii chiño ña ɔn vása yóo yu'ú xí'in ñandaḡ. Ta kuiti kúchiño kasa ndivi ndj̄i chiño ña yóo yu'ú xí'in ñandaḡ.

⁹ Ta xa'a ñayó'o, ká'no ñasij̄i nákaa ini ndj̄i k̄iv̄i kúu ndj̄i nataḡa na ɔn koó ndee kómí, ta kúsij̄i ini ndj̄i k̄iv̄i x̄ito ndj̄i ndí ndó'ó kúu ñiv̄i nandee, ta va'a ndíkɔn ndó yich̄i Jesucristo. Ta saá ndúkú ndj̄i nɔɔ Ndios ña chindeé ra ndó'ó ña ñii ñii k̄iv̄i vivíi k̄a kua'no ndó yich̄i Jesucristo, t̄anda t̄ondaḡa ndó nduu ndó ñivi na ñix̄ino ndino'o ndatán yóo m̄ij̄i ra.

¹⁰ Ñakán kía vitin k̄iv̄i ɔn vása ñíndich̄i i nɔɔ ndó, ta t̄aa i t̄o'on kue'e xa'a ña nandikó ini ndó ta sandakoo ndó ké'é ndó ña ɔn vá'a. Ta saá k̄iv̄i xaḡ i nɔɔ ndó, ta ɔn koni ñó'ó i t̄o'on kue'e ka'an i xí'in ndó. Saá chi Jesucristo taxi ra ndayí ra nda'a i xa'a ña chindeé i ndó'ó ña vivíi k̄a kua'no ndó yich̄i ra, ta ɔn s̄iv̄i xa'a ña sandi'i i xa'a ndó'ó kúu ña taxi ra ndayí ra nda'a i.

*TaPablo ndáyi ra ñivi
na k̄andixa Jesucristo na táku ñoo Corinto*

¹¹ Nañani yó xí'in náki'va yó, vitin t̄aa i t̄o'on ña ndáyij̄i ndó'ó. Ndúkúj̄i nɔɔ ndó ndí ná kunakaḡ ñasij̄i ini ndó, ta chikaḡ ndó ndee ña kua'no ndó yich̄i Jesucristo, t̄anda t̄ondaḡa ndó nduu ndó ñivi na ñix̄ino ndino'o ndatán yóo m̄ij̄i ra. Ta chikaḡ ndó ndee ini tá'an ndó, ta koo yu'ú ndó xí'in tá'an ndó, ta vivíi kutaku ndó xí'in tá'an ndó. Ta saá ndixa Ndios koo ra xí'in ndó, chi

Ndios kí'vi ní ini ra xíni ra m̄ji yó, ta táxi ra ña koo ñava'a ini yó.

¹² Ta ndó'ó, k̄vi chindeé tá'an ndó, ta xí'in ñato'ó ní ini ndó ch̄to ndó noo tá'an ndó.

¹³ Ndi'i n̄vi na kándixa Jesucristo na táku ñoo yó'o, tí'ví na to'on ña chindeé na ndó'ó.

¹⁴ Ta Jesucristo, T̄a t̄aKá'no noo yó, ¡ná ke'é ra ñava'a ní xí'in ndó! ¡Ná saná'a Ndios noo ndó ndí ndixa kí'vi ini ra xíni ra ndó'ó! Ta, ¡ñii yu'ú ná koo ñii ñii ndó xí'in Níma Ndios, chi táku ña ini ndó! Saá ná koo ña.

**Alcatlatzala Mixtec New Testament
Portions of the Holy Bible in the Alcatlatzala
Mixtec language of Mexico**

copyright © 2019 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Mixtec, Alcatlatzala

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2025-05-14

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 14 May 2025 from source
files dated 14 May 2025

a74bfb3f-bd55-5ab9-983e-8d19de48c198